Mitul Cuxi Șerban

I

Alexandru Brăduț Șerban (Cuxi) se naște la 19 decembrie 1960, în Cluj, iar la vîrsta de 20 ani începe să practice alpinismul. Suie repede scara valorică, în cadrul secției universitare clujene (era student la Automatică), ajungînd ca după nici un an să parcurgă trasee de gradul șase, respectiv să urce la vreme de iarnă Fisura Albastră. În paralel, atinge vîrful Matterhorn din Alpi. O avalanșă în masivul Retezat îi este fatală însă, la 11 februarie 1983.

Mitul lui A. B. Șerban, ce ia naștere în anii ’80 ai secolului trecut, diferă întrucîtva de manifestările similare care l-au precedat[1], în alpinismul românesc. Fiind vorba de cineva plecat dintre cei vii, fenomenul a fost inițiat, iar apoi cultivat, de către alți oameni. Mai exact de către un binom, reprezentat pe de o parte de mama lui Cuxi, iar pe de alta de montaniardul clujean Dinu Mititeanu. Fără vreuna din aceste jumătăți, întreaga acțiune nu ar fi avut succes, poate nici măcar nu ar fi demarat. Căci în lipsa energiei misionare a lui Mititeanu (dacă nu chiar a inițiativei lui), acțiunea de a face cunoscută personalitatea tînărului Șerban ar fi fost sortită eșecului. În același timp, fără dorința (sau măcar acceptul) mamei lui Cuxi, Mititeanu nu ar mai fi pornit, iar apoi ar fi întreținut cultul tînărului, așa cum a făcut-o.

Indiscutabil, dispariția lui Cuxi a produs o imensă durere părinților săi. Dar, spre deosebire de alți oameni astfel încercați, mama lui[2] și-a dorit să perpetueze în timp genul de elogii cuprinse îndeobște în ferpare ori

[1] Vezi capitolele închinate în prima parte a acestei cărți lui Mihai Haret, Emilian Cristea și Ion Ionescu-Dunăreanu.

[2] Voi explora, la finalul acestui capitol, de ce cred că tatăl său, Alexandru Șerban sr., deși marcat de moartea *Brăduțului*, a fost mai puțin implicat în cultul acestuia.

pe piatra unui mormînt. Aceasta, pentru a capta o categorie de oameni care să se producă, în linii mari, precum în rîndurile de mai jos:

„*Multilateralitatea acestui alpinist tînăr* […]
Nici un fel de «complexe provinciale». Un imens apetit cultural, în contrast cu blazarea consumatorilor occidentali […]
În entuziasmul, altruismul și stenicele lui elanuri, acest tînăr părea să ignore reversul terifiant al vieții. În realitate, ca alpinist de vocație […] *era perfect conștient că piscurile spre care aspira cu toată făptura aveau întotdeauna și un versant umbrit, rece, insidios-amenințător, asemenea unei premonițiuni. Dar, dintr-un puternic instinct vital, își însușise rapid strategiile pentru combaterea răului: îl anihila prin exaltarea calităților solare ale omului, afirmîndu-le activ și cît se poate de concret. Fiindu-și, în primul rînd, sieși exemplu, putea acționa pozitiv și asupra celorlalți* […]
Fapte de curaj în stare pură...” (Virgil Mihaiu)

„O fată sosită la Cluj dintr-un oraș îndepărtat și-a exprimat dorința de a vedea casa lui Cuxi, de a se plimba pe străduțele pe care alerga el seară de seară. Ea îl cunoscuse pe Cuxi doar din carte. I-am rugat pe părinții lui Cuxi s-o primească. Poate își amintesc cum le-a cerut voie să atingă casca de alpinism a lui Cuxi, să mîngîie pioletul lui Cuxi.” (Dinu Mititeanu)

Iar finalmente să se ajungă la manifestări precum următoarele, dacă nu mai mult:

”Cuxi e omagiat din nou de către membrii Clubului Alpin Român, la memorialul [...] *organizat de secția universitară din Cluj-Napoca.”* (Cotyso Igna, 2018)

Faptul că Alexandru Brăduț Șerban, în vîrstă de numai 22 ani la data dispariției lui, nu apucase să se afirme în vreun domeniu (nici chiar în ale muntelui, unde nu figurase pe podiumul concursurilor naționale de cățărătură, nu realizase premiere notabile, iar totodată nu publicase nimic în literatura montană) nu a constituit vreun impediment, pentru animatorii acțiunii.

Primul dintre cei doi animatori – Corina Șerban (*Cochi*) – se naște în 1932, ca fiică a inginerului Zeno-Aurel Miculescu (absolvent al Politehnicii din Praga și ajuns peste ani director regional la Drumuri și poduri naționale[1]). Obține o licență în matematică-fizică, profesînd inițial în liceu, iar apoi la nivel universitar[2]. În anii '50 se căsătorește cu Alexandru Șerban (n. 1922).

> Ultimului, bunic îi fusese Iosif Blaga, preot și director al liceului Șaguna din Brașov, sub stăpînirea austro-ungară. La intrarea trupelor române în localitatea de sub Tîmpa (noiembrie 1916), Iosif ține un înflăcărat discurs. Nevoit să se refugieze curînd în Regat, este trimis de către guvernul român ca atașat de presă în Suedia și Norvegia. Ulterior, Iosif Blaga își servește țara de adopție la Conferința de pace care a încheiat – în capitala Franței – primul război mondial. Acolo, fiica sa *Mărioara* obține licența în Litere, iar totodată îl cunoaște pe viitorul ei soț, Mihai Șerban – ardelean aflat și el la Paris, în calitate de consilier economic al delegației române. Ulterior acesta va deveni rector al Facultății de Agronomie din Cluj, cît și unul dintre apropiații omului politic Iuliu Maniu.
> Din căsătoria lui Mihai Șerban cu Mărioara Blaga au rezultat trei băieți (Mihai, *Alexandru* și Constantin).

Întrucît nu a izbutit să se apropie prin eforturi proprii de nivelul foarte înalt pe care și l-a dorit în viață, Corina Șerban a încercat să-și materializeze ambițiile de notorietate socială prin intermediul soțului, iar apoi al fiului. În consecință, neașteptata dispariție a lui Cuxi i-a creat Corinei Ș. o stare de acută frustrare, pe care inițial nu și-a putut-o domoli în vreun fel.

Indiscutabil, Alexandru sr. și-a iubit fiul, dar, posedînd altă fire (cît și debușee sufletești, de tipul activității profesionale susținute, respectiv al vînătorii și picturii), nu a ținut să îi ridice vreun cult. Corinei Șerban i-a fost venit însă în ajutor concitadinul Dinu Mititeanu, om aflat oarecum la antipodul lui Alexandru sr.

---

[1] Alexandru Șerban, *Amintiri peste generații*, 2009, p. 187.
[2] Apud Dinu Mititeanu, care îi atribuie Corinei Ș. calitatea de universitar clujean.

Între altele, și neavînd motive să nu dau crezare vorbelor sale, Alex. Șerban se adresa respectuos tinerilor, iar totodată le acorda libertate în mișcări și opinii[1]. În răstimp Mititeanu, întîlnind pe munte un vîrstnic pe care însoțitorii săi tineri riscau să-l ignore, i-a oprit cu vorbele: *"O plecăciune in fața D-lui Baticu!"*, mulțumit fiind apoi că ultimul căpătase brusc aură de „Titan", în ochii elevilor săi[2].

Nu e simplu de identificat genul de trebuințe interioare care l-au împins pe Mititeanu să producă, iar apoi să întrețină asiduu un cult al tînărului său coleg de secție alpină. Mie unuia îmi pare să fi existat o simpatie de excepție (dacă nu chiar dragoste) atît pentru Cuxi, cît și pentru mama lui. Muriseră pe munte și alți alpiniști, inclusiv clujeni, însă atitudinea lui Mititeanu (dincolo de oarece vorbe mari) a fost una temperată, mai exact la mare distanță de elogiile aduse lui A.B. Șerban. În același timp, nu a ținut să clădească nimic peren, de pildă legat de personalitatea vreunui Toma Boerescu, cățărător, schior cît și salvamontist de frunte. Ce e drept, ultimul nu putea mișca publicul vizat de Mititeanu, unul căruia statura de zeu veșnic tînăr a lui Cuxi îi era inevitabil fascinantă.

Un alt *combustibil* al acțiunii la care se înhamă Dinu Mititeanu îmi pare să fi decurs din diferența de statură socială, dintre familia Șerban – cu înaintași aflați de mai multe generații în poziții importante din Ardeal – și cel plecat dintr-un sat făgărășean. Unde lumea trăia greu, frust – situație accentuată de dispariția tatălui, pe cînd Dinu se afla în prima copilărie. În preajma familiei Șerban, Mititeanu recupera din handicapul interior cu care pornise în viață.

Totodată, simpatia ori măcar respectul pe care i-l identific lui Mititeanu pentru doamna Șerban îmi pare să fi compensat genul de relație

[1] „Începînd cu prima oră de curs și menținîndu-mi consecvent poziția în timpul celor 18 ani de activitate didactică, m-am adresat studenților în grup cu *dumneavoastră*, iar individual cu dumneata, față de voi, *tu* și *mă*, apelative pe care le foloseau alte cadre didactice. De asemenea, îi anunțam la începutul cursurilor că nu voi face prezența, cine vrea vine, cine nu[, nu]; să știe doar la examen [...] Căutam să atrag studenții prin claritatea expunerii libere [/] Datorită acestei atitudini [...] am fost botezat «lordul», poreclă menținută și după decenii de la absolvirea promoțiilor succesive".

[2] Materialul *Niculae Baticu*, pe blog D. Mititeanu.

avut anterior cu propria mamă – foarte probabil nu doar superstițioasă[1], și implicit limitată intelectual, dar avînd în paralel și mai mulți copii de crescut singură –, prin intermediul unei persoane feminine reușite social, cît și plăcută.

> În privința libertăților de atitudine din aria C. Șerban – D. Mititeanu, găsesc interesant un pasaj din cartea ce va fi atribuită lui Cuxi (1990), una pe care eu o cred fabricată, integral, de cei doi amintiți mai sus:
> *„Am vizitat și catedrala Sfîntu Petru* [...] *Mi-a plăcut îndeosebi «Pieta»* [...] *Maria est atît de tînără și de frumoasă încît pare mai degrabă iubita, gingașă și rămasă acum singură, a lui Cristos. Gingașă cam ca iubita mea de altădată, aș putea spune. Cînd o vezi, te îndrăgostești, pur și simplu. Decît mamă și fiu, sînt mai degrabă frate și soră, iubit și iubită, logodnic și logodnică".*
>
> Oarecum în context, Dinu Mititeanu găsește potrivit să se recăsătorească cu o femeie avînd trei decenii mai puțin decît el.

Mititeanu se găsea în același timp nu doar adept al construcțiilor mitizante, dar și dispus a construi el însuși un (semi)zeu, considerația pe care ar fi primit-o acesta răsfrîngîndu-se inevitabil și asupra sa. Pe acest fond, el pornește să caute modalități de-a pune în practică edificiul dorit.

Deși nu răzbise pînă atunci sub reflectoare, Mititeanu dobîndise în timp atît experiență montană, cît și una socială. În ultimul domeniu, îmi pare să fi excelat – datorită profesiei didactice, cît și interesului pentru o poziție personală superioară – cu precădere în fața tinerilor, mai exact a categoriei acestora ceva mai educată. Pe așa palier, el a reprodus poziția magistru-învățăcel, deprinsă cîndva în Recea natală, cînd avusese parte de mentori din categoria maturilor și a senecților (fie aceștia și în vînă), cu opinii ferme asupra celor din jur.

---

[1] *„I-am fost și îi sunt recunoscător bunicului că m-a învăţat de mic să nu-mi fie frică de singurătate, de animalele pădurii, de întuneric. Le interzicea «muierilor» (bunica, mama, sora mea mai mare cu 7 ani) să ne sperie cu «prostii», adică cu poveşti cu bau-bau, strigoi, cu fantome, cu «ducă-se pe pustii»..."* (blog, *Despre mine*). Dinu M. vorbește laudativ de unchiul său și de bunic, în vreme ce mențiunile despre mamă, cu excepția celei de mai sus, lipsesc.

Mititeanu nu cultivă în scrisele sale (dincolo de foarte scurte prezentări complezente) și alți oameni, dintre tinerii montaniarzi. O excepție ar fi Zsolt Török, ajuns însă în marii munți ai lumii, iar totodată dispus a cînta în struna sensibilităților despre Cuxi, ale lui Dinu M.

Experiențele de viață l-au făcut pe Mititeanu să opteze de asemenea, în relațiile umane, pentru un limbaj amabil, împănat cu formule care să producă bine prietenilor și cunoscuților, respectiv celor pe care dorea să îi capteze. Asemenea caracteristică, în paralel cu oarece conservatorism, l-au făcut să rezoneze cu oameni precum Emilian Cristea, sau responsabilii revistei „România Pitorească" – singurul periodic ce tipărea în epocă informații despre mersul pe munte.

Ultima (mai exact *Almanahul Turistic*, editat de aceasta) îi găzduiește la sfîrșitul anului 1983 trei articole despre răposatul A.B. Șerban.

II

Nu am date legate de accesul grupului clujean (novice, în cîmpul editorial al epocii) în grațiile revistei bucureștene, dar – în cel puțin două din acele materiale – este vizibil principiul mîinilor care se spală reciproc. De pildă, în cel dintîi articol („Brad Brăduț in memoriam"), Mititeanu pomenește idolul celor de revistă (Emilian Cristea) în sensul dorit de ei, dar și ca rampă de lansare, pentru protejatul său.

„«Dacă în următorul deceniu s-ar organiza, în sfârșit, o expediție românească în Himalaia, în mod sigur acest băiat va face parte din ea». Aceste cuvinte le rostea mult regretatul Emilian Cristea și îl vizau pe un tînăr alpinist clujean – Alexandru Brăduț Șerban, zis «Cuxi».
Era în anul 1982, la una din întîlnirile anuale ale celor mai buni alpiniști din țară. Din această pădure de brazi falnici – ce năzuiesc pe verticale mereu mai sus – ochiul său de maestru [al lui Cristea] nu putea să nu remarce acest Brăduț ce se înălța impetuos pentru a-și depăși semenii, pentru a se depăși pe sine. Îl remarcaseră și alți antrenori de alpiniști, deoarece dovedea de la primele mișcări pe stîncă un real talent de cățărător, dublat de un entuziasm clocotitor […]

Profund îndurerat de dispariția lui Emilian Cristea – veteranul alpiniștilor români[1] – [Cuxi] *a dedicat memoriei sale o escaladă de iarnă* […] *a celebrei Fisuri Albastre din Bucegi*[2]*."*

Odată plătit acel preț, Mititeanu a putut broda orice[3]:

„La vîrsta căutărilor și pericolelor, proaspăt «balic»[4] *la Facultatea de automatică, micilor plăceri din orașelor noastre – din cafenele și baruri*[5] *– el le-a preferat fără ezitare marile bucurii oferite cu generozitate de marile înălțimi. Acolo sus, în munți, el trăia din plin acea senzație teribilă de libertate și pace, aerul era mai pur, cerul mai albastru, orizontul mai departe, iar albul zăpezii era curat și nepătat ca și gîndurile sale. Devenind membru al familiei alpiniștilor de la «U» Cluj-Napoca* […] *se dovedește un exemplu de conștiinciozitate și seriozitate și în acest domeniu. Antrenamentele din Parcul sportiv al studenților și alergările sale din fiecare seară, pe orice vreme și în oricare anotimp, pe străduțele cartierului «Andrei Mureșianu», l-au scos în foarte scurt timp în frunte și a rămas mereu în frunte*[6] […]
Era mereu optimist, zîmbitor și de o sinceritate remarcabilă. Era iubitor de muzică, poezie și artă plastică, autor de frumoase diapozitive, student conștiincios și deosebit de simpatic...".

---

[1] După Revoluție, Mititeanu va scrie mai mult decît reverențios despre N. Baticu (n. 1909), și pe care îl cunoștea la mijlocul deceniului nouă, dar în articolul de mai sus indica drept veteran al alpinismului românesc pe E. Cristea (n. 1915)...

[2] E de observat aici că o escaladă a Fisurii Albastre, pe ruta directă (deschisă de Alex. Floricioiu), era dedicată memoriei celui care **nu** izbutise să avanseze pe acolo, adică lui Cristea – ieșit la creastă printr-o variantă, din lateralul Fisurii.

[3] Unul din avantajele locului, pentru condeierii admiși în acel spațiu, era că, odată stabilite liniile *de îmbrățișat*, respectiv *de evitat*, producțiile respectivilor nu aveau parte de intervenții critice – atît din interiorul acelui cerc (unde se convenise ce se poate scrie și ce nu), cît și din exterior (căci nu existau alte tipărituri, care să trateze despre munte).

[4] Student în primul an; *boboc*.

[5] Este un șablon al anilor '60, marcînd iritarea oficialităților comuniste pe o categorie umană care se sustrăgea influenței lor.

[6] Reperele ceva mai concrete nu constituie preocuparea autorilor de asemenea texte. De pildă, timpii obținuți de alți cățărători – și implicit clasamentul final –, la concursurile unde participa și Cuxi. Nu se pomenește nici faptul că vor fi existat în epocă, inevitabil, și alți alpiniști interesați de autoeducația înaltă.

Încă din acest prim material se face trimitere la ceea s-a dorit a fi piatra de temelie a *mitului Cuxi...* Mai exact, și pentru a conferi greutate rîndurilor atribuite defunctului Șerban jr., s-a afirmat că ele reproduc un jurnal pe care l-ar fi ținut acesta. Din rațiuni persuasive, acel manuscris era prezentat drept „ordonat și meticulos, cum îi era și firea [lui Cuxi]", iar totodată „incredibil de încărcat cu nume de trasee alpine, marea majoritate de mare dificultate și escaladate – «cap de coardă» –, dar și cu însemnări spontane de gînduri și impresii, adevărate eseuri […] Sîntem convinși că [autorul jurnalului] ar fi putut deveni un colaborator fidel al publicațiilor turistice, așa cum reiese din relatarea ascensiunii pe Matterhorn" (D. Mititeanu dixit).

Or, e discutabil că a existat cu adevărat un jurnal al acelui tînăr (în cel mai bun caz existînd notițe fugare despre traseele parcurse).

Pe de o parte, afirm aceasta observînd că cele două articole din „România Pitorească" atribuite lui Cuxi nu posedă caracteristicile unui jurnal[1], subscriindu-se mai degrabă domeniului beletristic, inclusiv în privința întinderii textului. Totodată, Dinu Mititeanu a evitat întotdeauna (deși i-a fost solicitat acest lucru) să fotoreproducă vreo filă a acelui jurnal.

În asemenea condiții, este normal să gîndești că acel jurnal ori nu există, ori (în cel mai bun caz) diferă mult de manuscrisul ajuns la tipar – în ambele cazuri o situație mai mult decît incomodă, pentru cei pretinzînd că volumul „reproduce jurnalul fără completări făcute de altă persoană" (Dinu Mititeanu[2]).

Bănuiala de mai sus îmi este întărită și de alte aspecte... Pe de o parte, volumul în sine al rîndurilor atribuite lui A.B. Șerban. Materialul purtînd în almanah semnătura acestuia (despre suișul pe Matterhorn) ocupă odată tipărit patru file de carte[3]. Or, încercați să îl scrieți de mînă (adăugînd, firește, un inevitabil coeficient de creație). Copiați-l apoi în-

[1] Vezi de pildă jurnalul ținut de Taina Dutescu-Coliban, la vremea ascensiunilor ei în munții Alaskăi.

[2] Citatele din D. Mititeanu fără trimitere (existente în acest capitol) provin din două postări-surori, una la 11 septembrie 2019, pe fila *Facebook* purtînd numele soției Marilena, alta în aprilie 2020 pe blogul personal („Despre cartea «Singurătatea verticalelor»").

[3] „Singurătatea verticalelor", Editura pentru turism, 1990.

grijit[1]. Repetați finalmente operația cu celelalte 99 de pagini, din volumul ce va fi pus în contul aceluiași autor.

Priviți apoi la presupusul părinte al materialelor. 20-22 ani. Petrecînd nu puține zile pe munte. Student (cu inerente cursuri și examene). Și deloc vreun șoarece de bibliotecă, ci atras de contacte cu semenii și semenele.

Pornind de la aceste premise, opinia mea este că altcineva a scris în numele lui A.B. Șerban.

Ultimul material din anuarul amintit privea reușita hivernală a lui Șerban jr. (împreună cu Oct. Bortoș), în Fisura Albastră. În mod neașteptat, articolul se afla scris la persoana III, iar totodată lipsindu-i vreo semnătură.

> Și aici se execută trimiteri elogioase la Emilian Cristea, cei doi tineri plănuind din start să dedice eventuala reușită „în amintirea unui prieten alpinist, căzut[2]". Iar finalmente, ajunși la creastă, „**mai ales** nu vor uita amintirea prietenului alpinist dispărut[3], cel care a urcat pentru prima dată Fisura Albastră, cel care a fost pentru nenumărați ani doica alpinismului din România, Emilian Cristea".

E greu de spus de ce a fost preferată această din urmă „haină", cînd la îndemînă se afla exprimarea directă din al doilea articol, cel despre Matterhorn (sau capitolele care îl vor însoți, în cartea „Singurătatea verticalelor"). Ori confecționarea unui material semnat de vreun amic (de pildă echipierul din Fisura Albastră, Octavian Bortoș). A fost preferată însă formula în cauză[4].

---

[1] *„Îmi mărturisise la un moment dat că și-a rescris îngrijit jurnalul cu ascensiunile lui și că îl va completa în continuare cu conștiinciozitate"* (D. Mititeanu).

[2] E. Cristea pierise într-un accident pe bicicletă, în Oiești-Argeș.

[3] E greu de crezut, datorită diferenței de etate și nu numai, că a existat vreo prietenie între cei doi. Manuscrisul atribuit ulterior lui Cuxi pomenește fugar (și nu tocmai credibil) despre Cristea, lipsind în același timp orice trimitere la acele discuții tihnite, proprii amiciților, îndeosebi cele cu ecart important de vîrstă.

[4] Ceva asemănător avea să mai fie întîlnit în cartea atribuită ulterior lui Șerban jr., mai exact în capitolul „Peretele Porumbeilor". Aici, relatările la persoana I sînt întrerupte de exprimări gen: „Cuxi a pornit în a doua lungime din Peretele Porumbeilor" sau „Bebe îl filează pe Cuxi din prima regrupare". Asemănător, pe blogul soțului ei (și vădind un stil foarte apropiat de al acestuia), Marilena Mititeanu ține să-și alcătuiască un profil la persoana III.

Ulterior, și în ciuda particularităților amintite, articolul avea să fie contabilizat între scrisele atribuite lui Cuxi.

Semnată sau ba, bucata indică existența la 1983 în zona C. Șerban - D. Mititeanu ș.a. a unui condei deloc inhibat, iar totodată suficient de priceput în ale muntelui, care să relateze dezinvolt despre ture și simțăminte ale altuia.

II

În penuria de publicații montane a respectivei epoci, materialele reliefînd persoana lui Brăduț Șerban au atras în mod inevitabil atenția. Nu putea fi însă una à la longue, întrucît Cuxi nu mai era în viață, pentru a oferi și alte performanțe. Notorietatea atinsă a născut însă – în rîndul animatorilor clujeni amintiți – dorința să persevereze pe acel cîmp (editorial). Unde și-au propus scoaterea unui volum, zice-se reproducînd în întregime jurnalul atribuit lui Cuxi.

> Pe acest palier al relatării, este necesară o mențiune.
> Cele trei articole din *Almanahul turistic* au pus bazele unui edificiu, *Mitul Cuxi Șerban*, despre care îmi permit să spun că s-a bazat din plin pe mistificare[1]. Una generată de sentimentului că *Totul* (ne) *este permis*.
> În lumina lui, Corina Șerban și Dinu Mititeanu nu și-au pus o secundă problema, la 1984, că cineva ar putea devoala slăbiciunile acțiunii lor. Nu au nutrit acea grijă nici mai tîrziu, de-a lungul deceni-

[1] Dintre nesfîrșita panoplie a invențiilor ulterioare, pomenesc doar următoarele (fie și puse în brațele unui Dan Păvăloiu, ce nu apucase să-i fie apropiat lui Cuxi): „Conștient de seriozitatea necesară alpinismului, [Cuxi] citează repetat în agendele sale pe Henri Troyat, privind judecata implacabilă a muntelui, iar pe masa sa de lucru a rămas o lucrare cuprinzînd pericolele de iarnă ale munților, elaborată după un studiu modern despre avalanșe".
Respectivul Troyat apare o singură dată în volum, pe contracopertă, fără îndoială plasat acolo de specialistul în domeniu (al citatelor), Dinu Mititeanu. Iar ulterior vor lipsi orice fel de semnale despre acea lucrare, rămasă zice-se pe masa de lucru a lui Cuxi, despre pericolele hivernale la munte. Foarte posibil, Mititeanu a plănuit inițial să-i atribuie lui Cuxi eventualele cercetări personale pe subiect, dar apoi s-a răzgîndit, extinzîndu-le și publicîndu-le sub nume propriu.

ilor în care au cultivat acel mit. La o adică, nu s-au tulburat în exces nici la tîrzia apariție a unor semnale critice. Ci au mers înainte, în virtutea unor resorturi sufletești de studiat.

În viziunea susținătorilor acestuia, nașterea cărții a presupus doar un minim periaj stilistic al jurnalului, marea problemă ivindu-se însă din partea autorităților vremii, care nu ar fi permis accesul la tipar.

„*Jurnalul acela n-a fost acceptat la tipar decît după «evenimentele din dec. 89»",* avea să spună Dinu Mititeanu.
În *Amintirile*… lui Șerban sr.[1] se relatează că cenzura nu a fost de acord cu ideea de *verticale*, din titlul cărții: „Editura a obiectat că noi nu sîntem singulari, ci trebuie promovat socialul și o singură verticală țîșnește din mijlocul nostru, aceea a personalității președintelui Ceaușescu. De asemenea, s-a cerut eliminarea relațiilor menționate cu oameni din Europa apuseană".
Afirmația e discutabilă (voi trata spre finalul capitolului, despre rezerva cu care trebuie abordate unele pasaje, ale respectivului volum). Interacțiunea cu vesticii este totuși neînsemnată în carte, iar totodată am îndoieli că părinții lui Cuxi nu ar fi plătit prețul solicitat de autorități (o vor face altminteri în prefața cărții), dacă ar fi constat realmente în detaliile indicate.

La carte îmi pare să se fi lucrat în 1984-88, ulterior fiind solicitată – în vederea publicării manuscrisului rezultat – o prefață, de la cel mai apropiat intelectual de oarece calibru (iar totodată pretîndu-se jocului existent), al binomului C. Șerban–D. Mititeanu. E vorba de Virgil Mihaiu.

Fără a susține că prefațatorul se afla sub influența excesivă a lui Mititeanu, textul transpira din plin stilul ultimului – cu aceeași *curgere de poveste*, însoțită de afirmații producînd bine publicului interesat de așa producții, cît și condeierului însuși:

„***Inscripție la cartea unui tînăr solitar-solidar***
Pe Alexandru Brăduț Șerban (Cuxi) l-am cunoscut cînd avea vreo 11 ani, ca pe mai tînărul vlăstar al unei vechi și ramificate familii clujene. Bunica lui dinspre tată fusese […] *prima mea profesoară. Nu împlinisem cinci ani, că mama s-a grăbit să profite de vecinătatea*

[1] Op. cit., p. 238.

familiei Șerban, ca să mă ducă de mînuță la distinsa doamnă Marioara pentru primele lecții de franceză (cum sîngele apă nu se face, eram destinat să încep studiul limbilor străine cu una neolatină, înrudită cu a noastră) […]

Istoria acestor cîtorva generații [ale familiilor coborîtoare din Mihai Șerban, respectiv Iosif Blaga] lasă să se întrevadă o inflorescență de evenimente și caractere, emblematică pentru ținuta intelectualității transilvane de-a lungul contorsionatului nostru secol. Iar Brăduț-Cuxi s-a dovedit, foarte curînd, un demn continuator al tradițiilor familiale, pe alte coordonate istorice. Urmărindu-l maturizarea (atît pe cît îmi permitea programul meu în eternă lipsă de timp), mi se părea că el întruchipează o multitudine de însușiri exemplare, așa cum s-ar cere pentru formarea unui tineret ideal adecvat la, dar și lucid distanțat de epoca zborurilor cosmice.

În entuziasmul, altruismul și stenicele lui elanuri, acest tînăr părea să ignore reversul terifiant al vieții. În realitate, ca alpinist de vocație […] *era perfect conștient că piscurile spre care aspira cu toată făptura aveau întotdeauna și un versant umbrit, rece, insidios-amenințător, asemenea unei premonițiuni. Dar, dintr-un puternic instinct vital, își însușise rapid strategiile pentru combaterea răului: îl anihila prin exaltarea calităților solare ale omului, afirmîndu-le activ și cît se poate de concret. Fiindu-și, în primul rînd, sieși exemplu, putea acționa pozitiv și asupra celorlalți.*

Jurnalul ținut de Alexandru Brăduț în perioada echinoxului de primăvară al vieții sale mărturisește, înainte de toate, această teribilă luptă cu el însuși, lupta pentru autodefinirea sa ca individualitate și pentru clarificarea raporturilor dintre sine și lume…" etc. etc.

Rîndurile cu pricina sînt datate *7 martie 1989*. O asemenea introducere semnalizează că la acea dată restul materialului era gata, iar totodată editura se afla în așteptarea manuscrisului.

Am motive să cred că, în ciuda afirmațiilor contrare din tabăra C. Șerban – D. Mititeanu, manuscrisul a fost elaborat cu grija de a nu leza sensibilitățile cenzurii, căreia i se cînta în strună altminteri, cu formule politice avînd trecere în epocă:

„Multilateralitatea acestui alpinist tînăr reiese îndeosebi din pasajele referitoare la «hoinăreala» lui europeană […] *Nici un fel de*

«complexe provinciale». Un imens apetit cultural, ***în contrast cu blazarea consumatorilor occidentali*** […]
Filosoful Constantin Noica scria: «Ce se poate replica unui ***Occident care, spiritualicește, pare dispus a se sinucide****? Să lăsăm, poate, nu fără nedumerire, Occidentul să regrete dinozaurii dispăruți* [...]*; să-l ajutăm, pe cît putem, să îndrepte în natură* ***dezastrele pe care el singur le-a adus****; și să arătăm simplu* ***că există aici, în Răsărit, desigur și în toate țările vecine nouă[1], un tineret care crede în alte valori decît cele elementare ale naturii****».”*

Nu știu care a fost verdictul Editurii Sport-Turism, însă, fie el și favorabil, cartea putea fi introdusă în cel mai bun caz în planul editorial al următorului an, adică 1990. Cînd, la o adică, și apare cartea. Mai exact, la pomenita editură, devenită în răstimp (doar) *pentru Turism*.

În contextul ideii de cenzură, se puteau rezolva multe – de către echipa unind editorul cu beneficiarul tipăriturii. În cazul celor trei articole din Almanahul Turistic 1984, acestea lipsesc din sumarul aflat la începutul volumului, de unde bănuiala că s-a mizat (foarte probabil pe baza experienței, în asemenea cazuri) pe comoditatea vreunui superior mai zelos, de a răsfoi și interiorul opului.
Totodată, iau în calcul nașterea celor două capitole *occidentale* – ce încadrează ascensiunea pe Matterhorn – abia în prima parte a lui 1990.

Dincolo de toate acestea, apariția cărții „Singurătatea verticalelor” – abia la șapte ani de la pretinsa descoperire a unui jurnal Cuxi – îmi pare să se fi datorat faptului că a fost nevoie de timp, pentru **a-i confecționa** (aproape) de la zero textul. Aceasta, întrucît demersul se afla inevitabil mai complicat, decît nașterea precedentelor materiale cărora li se aplicase iscălitura lui Cuxi.

Acțiunea reclama o cantitate apreciabilă de muncă, și ce urma să fie efectuată de un neprofesionist (fie și plin de bunăvoință), iar totodată în timpul său liber. Este discutabil cine a fost acea persoană, bănuielile mele îndreptîndu-se către Dinu Mititeanu.

Acesta din urmă neagă vehement o asemenea eventualitate, în ideea că, pînă în 1983, „încă nu eram «scriitor», nu scrisesem

[1] Adică acelea construind și ele socialismul de tip sovietic.

niciun (s. text) rând în vreo publicație!"[1]. Iar totodată afirmă că stilul său diferă de al cărții lui Cuxi.

Or, dincolo de faptul că poți poseda condei și fără să fi publicat[2], Mititeanu semnează în acel an un material deloc împiedicat, *In memoriam*-ul închinat lui Cuxi. Totodată, stilul cărții în cauză diferă într-adevăr de *marca Mititeanu* din mileniul III, însă ecartul incompatibilității se reduce mult dacă ne raportăm la amintitul *In memoriam*, respectiv la articolul nesemnat din *Almanahul Turistic*. În același timp, regresia la stilul (totuși) infantil din carte nu e una imposibilă, fiind recompensată de sentimentul demiurgului fabulînd după pofta inimii, și pe care publicul vizat urma să le ia drept realitate – cu toatele generînd mitul dorit de echipa C. Șerban-D. Mititeanu.

Din principiu, nu puțini ar fi putut crea texte din nimic, însă doar Mititeanu avea idee de domeniu – cel alpin –, cît și de atmosfera în care evoluase Cuxi acolo (fuseseră colegi de secție, la clubul sportiv „Universitatea" Cluj). În același timp, luînd în calcul existența unui „negru"[3], inevitabil acesta s-a aflat îndrumat de aproape de către același Mititeanu.

Totodată, a fost nevoie de timp, întrucît, din dorința de a prezenta cît mai multe locuri în care ar fi călcat Cuxi (și care să umple cartea), era necesar ca discretul autor, inevitabil cunoscător fragmentar al terenului, să consulte sursele bibliografice existente, iar ulterior să improvizeze în baza lor.

Inevitabil, demersul prezenta limite, lesne depistabile cunoscătorului.

De pildă în Bucegi:

[De la Padina] *„se pleacă în grup, deocamdată pe un drum forestier* […[4]] *Curînd cotim la dreapta, de aici nu mai e potecă, cei din față*

[1] Lucrurile se pot pune aici și invers: nici Cuxi nu mai scrisese, dar îi e pusă în cont o carte despre care apropiații se vor întrece în elogii.

[2] În context, e de notat că Mititeanu – la vremea cînd își enumeră materialele din paginile României Pitorești – nu pomenește *In memoriam*-ul inchinat lui Cuxi, în 1983-84: „Am scris primul meu articol în revista România pitorească [...] în 1985, iar următorul abia în 1997".

[3] Expresie în domeniul literar, indicînd o persoană care produce discret texte urmînd să poarte semnătura altcuiva.

[4] În croșetele paragrafului de mai sus, lungi detalii despre efort și interacțiunea cu colegii, într-o narațiune de elev al școlii generale, și implicit departe de statura eseistului care îi este atribuită cu larghețe lui Cuxi.

se chinuie din greu să deschidă pîrtia […] *La scurt timp începe goana, goana nebună în sus. S-a depășit zona de pădure, zăpada e acum tare și echipele se îndreaptă spre* ***primul vîrf*** […] *Lungă e* ***creasta*** *asta, mult mai este pînă la Omu, nu se mai termină* […] *Ajungem aproape de Omu* […] *Urcăm pe vîrf, admirăm, ne bucurăm* […] *Continuăm* […] *Coborîm în următoarea șa* […] *Trecem astfel și pe la punctul de control de* ***pe ultimul vîrf***[1]*. De acum nu mai avem decît de coborît pînă la locul de bivuac, se vede deja* […]

A doua zi „sîntem și noi aproape gata, cînd ai noștri pleacă deja **în jos** […] Înghețați, ajungem și noi **la Padina**…" (p. 22 și urm., ed. I)

Sau:

„Coborîrea, m-am gîndit să o facem pe poteca ce trece prin Brîna Aeriană și coboară în ***zona de graniță, între Peretele Vulturilor și Peretele Văii Albe*** […] *Coborînd de la Brîna Aeriană* ***în jos****, tot sper să se vadă măcar puțin din Peretele Văii Albe* […] *Sîntem aproape de el,* ***sîntem pe muchia abruptă dintre doi pereți****, pe linia despărțitoare a lor. Deodată apare* ***un promontoriu ca un turn****, desprins din muchie* ***mai în dreapta****. Dacă* ***am merge la el*** *și ne-am întorce privirea spre dreapta, poate că am vedea peretele, peretele nostru de mîine. E bine să-ți cunoști din timp* ***adversarul****. Merg decis spre promontoriu, mă urc pe acesta, întorc capul și… și… rămîn uluit. Spectacolul ce îl am în față nu l-am mai văzut niciodată, în asemenea proporții! E înfiorător, e groaznic, e gigantic, e grandios!*[2] […]

[1] Am fost tentat să cred, aici, că e vorba de Bucșoiul, și implicit că pe flancul lui nord-estic a fost amplasat bivuacul de care se vorbește în text. Dincolo de aceasta, e foarte posibil ca *părinții* cărții „Singurătatea verticalelor" să fi cunoscut la 1983-89 destul de puțin Bucegii. Abia ulterior, după ieșirea la pensie, Mititeanu (n. 1939) îi colindă, pretinzînd finalmente că le știe destul de bine cotloanele.
În context, nu m-ar mira să existe și alte neconcordanțe, între scrisele „Singurătății verticalelor" și zonele montane la care fac referință.

[2] Inevitabil, stilul din citate (și nu numai) trimite cu gîndul la Mihai Haret, care își baza nu o dată articolele pe consultul (din birou) al hărților altora, textul rezultat fiind strategic completat cu epitete de mișcat cititorul.

***Pornim în jos** descumpăniți. **Acum** se vede și Peretele Vulturilor, pe stînga, cu marea surplombă*[1]…" (pag. 70-71, op., cit)[2]

În carte pot fi remarcate diferențe mari de maturitate a condeiului, de un capitol la alta. Uneori este infantil...:

„**Gînduri la un an de alpinism**

Am început acum un an. Pe atunci eram proaspătul student din anul I [...] *Începusem prin a merge la întrunirile studenților, la serate, la ședințe de speologie, de jazz și de alpinism. Trebuie încercate toate, ca să-ți alegi ceea ce o să-ți placă mai mult.*

Pînă la urmă, întîlnindu-l pe Vali, îl întreb amănunte despre alpinism, și iată-mă, duminică 12 octombrie 1980 [...] *Sînt pentru prima dată în Cheile Turzii, urmez un alpinist și sînt derutat* [...]

Ajungem la «ȘcoalaTurdeană», acolo găsim doi alpiniști bărboși [...] *Vali îi cunoaște: Marius Bob și Cristi. Îi roagă să facă puțină inițiere cu mine: mi se dă o vestă, sînt legat în coardă, se mai leagă și unul din ei și pornește în sus, **filat de mine**. **Nu prea am înțeles explicațiile lui Vali despre rostul filatului**, iar dacă omul ar fi căzut, putea să ajungă pînă jos, indiferent dacă l-aș fi filat sau nu.*

[...] *Îmi vine mie rîndul. Îi dau drumul cam grosolan în sus, mi se pare banal; nu prea folosesc mîinile și mă întreb ce rost are coarda în treaba asta, **pînă acum n-am avut niciodată coardă și totuși a mers*** [...] *Sus e regrupare, mi se explică. Trebuie să ne legăm, să nu zburăm jos. Urmează coborîrea în rapel. Primul meu rapel* [...] *Da, la asta e nevoie de coardă, fără ajutorul ei nu s-ar putea coborî pe acolo! Totuși nu mi-a reușit prea bine, coarda m-a cam ars la mîini, n-am prins mișcarea decît pe ultimii metri. Lasă... data viitoare"*

---

[1] Nu cred că se poate vorbi în cazul acelui itinerar de o potecă, în sensul curent al termenului. Totodată, autorul trece cu lejeritate peste particularitățile unice ale Brîului Aerian, pomenind în schimb „un *promontoriu* ca un turn" pe „linia despărțitoare" dintre peretele Văii Albe și cel al Vulturilor. În realitate, *belvederea* de unde se poate privi către Peretele Văii Albe ar putea fi socotită în cel mai bun caz că separă bazinul Văii Albe de Vîlcelul Policandrului, abia peste deschiderea ultimului aflîndu-se Peretele Vulturilor. Acesta, totodată, nu e vizibil din preajma acelei belvederi, ci după ce străbați o porțiune din Vîlcelul Policandrului.

[2] Neașteptate mi s-au părut – între multe altele – și rîndurile privind un campament la Plaiul Foii: „*M-am simțit teribil de rău toată ziua* […] *M-am plimbat* [pedestru] *cu Mirela pînă la Rudărița* [9 km×2!], *chiar și pînă acolo cu greutate*".

... alteori discursul pus în contul lui Cuxi (nici 22 ani, în acel moment) se voiește mai mult decît doct:

„*Am intrat de dimineață în Barcelona și am vizitat mai întîi Sagrada Familia a lui Gaudi. Am rămas adînc impresionat în fața acestei minuni a arhitecturii. Nu-ți vine să crezi că există aievea așa ceva* [...] *În Valencia m-a impresionat mai mult clădirea bursei sau «Lonja» (sec. XV)* [...] *După-masă am ajuns la Toledo* [...] *Fortificațiile cu ziduri crenelate au fost ridicate pe rînd de cuceritorii vizigoți, arabi și spanioli* [...] *Numeroasele monumente aparțin fie stilurilor distincte, gotic, maur, Renaștere și baroc, fie unei contopiri a acestora, denumită mudejar* [...] *Drumul scurt pînă la Madrid și oprirea întîmplătoare, exact în fața Muzeului Prado, ne-a permis să vizităm în aceași după-amiază secția clasică* [...] *Cu această ocazie am învățat să apreciez și pictura clasică. Pînă acum nu însemna nimic pentru mine* [...][1]

M-a încîntat metropola, cu etapele succesive: medievală, a Habsburgilor, a Burbonilor, romantică și contemporană. Seara, cu puțin efort, am găsit un loc ideal pentru campat, într-un parc din inima Madridului [...]

Roma! Extraordinar, sînt la Roma! [...] *O impresie deosebită mi-a lăsat expoziția Roy Lichtenstein cu lucrări din anii 1870-80, expoziție ce se găsea întîmplător la Florența* [...] *Un stil curat, personal, culori pure, mai ales galben, verde, roșu, albastru, contururi negre pline, clare* [...]

Kassel [...] *Cel de-al 7-lea festival al artei moderne «Documenta»* [...] *Mă surprinde plăcut lucrarea «Schiffsteppich» (covor de vase), semnată de Signe Theill* [...] *Volker Tannert pictează figuri umane lungi, întortocheate, cu membre subțiri ca niște rîme. Îmi place mult lucrarea lui Luigi Mianolfi, reprezentînd copaci* [...] *Compoziția lui Isolde Wawrin, în genul lui Kandinsky, este dominată de alb, iar «Still-life» a lui Tony Craig cuprinde obiecte de tot felul* [...] *Parcurs și colecția «Neue Galerie», notînd doar cîteva nume de autori, iar la «Orangerie» găsesc și artă fotografică* [...]

[1] E interesant că rîndurile lui Șerban sr. (*Amintiri...*), despre acea călătorie, se află ca de jurnal, în vreme ce notațiile pasămite de jurnal ale fiului se află mult mai ample / ca de volum.

Paris. La Muzeul Național de Artă Modernă [...] *reîntîlnesc astfel pe Vasarely, printru-un tablou abstract, cu cuburi* [...] *apoi Jacques Villon cu forme cubiste, în pete mari de culori complementare: violet, portocaliu, galben, albastru. Alături sînt cele trei suite ale «Dansului» de Matisse, șeful școlii foviste, la care mă surprinde voluptatea desenului* [...]
Muzeul Rodin îmi etalează o bună parte din opera plină de lirism senzual a celui care spune că eliberarea sa de academism s-a făcut prin cunoașterea lui Michelangelo... [1]" (lista de muzee vizitate e lungă, iar încîntarea pedantă asemenea celei de mai sus)[2]

Volumul cuprinde 16 capitole privitoare la munții României, iar alte două (cărora li se alătură descrierea deja publicată a urcușului pe Matterhorn) tratează drumul familiei Șerban prin țări occidentale, în vara lui 1982. Îndeosebi capitolul „Hoinărind prin Europa" îmi pare să-și fi avut un alt autor (decît cel improvizînd anterior), care s-a inspirat din ghiduri turistice apusene.

De remarcat, în extaticele remarci privind muzeele, frecvența ideii de *pur*, pe care o regăsim în prefața volumului, în poeziile Ettei Boeriu de acolo, dar și în rîndurile (plasate) amicilor montaniarzi...

Ar mai fi de notat că, în ciuda asigurărilor date de D. Mititeanu, există diferențe nu chiar mici, între descrierea turei pe Matterhorn din almanah, respectiv din carte. Între altele, dispar gîndurile spre prieteni, de pe vîrf („Bebe, Călin, Tavi, Mirel"), în schimb apar menționați părinții, ca fiind întîlniți seara – situația trimițînd inevitabil imaginația spre genul de discuții, iritări care au precedat acel *switch* editorial. Interesantă este, în context, și apariția în volum (unde *mama* a putut interveni mai mult, decît în varianta revistei) a mențiunii consumului, de către Cuxi, a unui litru de *lapte*, mai exact unul *bătut* (acru).

[1] Pe undeva, în acel capitol, se afirmă: „Robert Barry a pictat în anul 1982". Or, un condei inserînd informația, într-un jurnal, ar fi spus „anul acesta". Pomenești anul, cînd s-a scurs ceva timp, de atunci.
[2] Nu-i simplu de identificat cine a produs cele două capitole. Deși interesat el însuși de picturi, impresiile lui Șerban sr. (*Amintiri...*) se află mult mai terestre, fără vreun dor de a epata cititorul.

Era preluat în același volum și capitolul (nesemnat, din Almanahul Turistic 1984) despre Fisura Albastră. Cu mici modificări - „doica..." devenea „părintele alpinismului românesc" -, erau păstrate rîndurile despre E. Cristea. În volum, apăreau și alte amabilități legate de respectivul:

„Am pornit la Turnu Seciului și ne-am cățărat. Era concursul fetelor și «Moșu» Cristea avea chef să se cațere. Astfel ne-a luat pe noi, pe Mirel și pe mine, în coardă. Am făcut un traseu cu Emilian Cristea! Cățărare istorică, ce escaladă!"[1]

O parte a cărții grupa materiale semnate explicit de apropiați ai lui Cuxi. Iar rîndurile acestora fiind de două feluri. De pildă, prefața pare să fi provenit fără transformări de la cel care le-a așternut pe hîrtie (Virgil Mihaiu). În schimb, și pentru că exista de acum antrenamentul contrafacerilor, erau puse în contul a doi prieteni de munte ai lui Cuxi materiale de care am îndoieli că aceștia li se aflau autori:

„Lumina soarelui din acea dimineață de februarie și apa Hășdatelor, unduindu-se sub carapacea de gheață, sugerau apropiata agonie a unui anotimp. Noi eram acolo, copii ai acestei lumi fantastice; rîdeam și ne bucuram de spectacolul verticalelor [...]
Toate simțurile îmi erau treze, devenisem agitat, aveam nevoie de mai mult aer. Treceam prin stări ciudate. Brusc mă linișteam. Atunci, fragmente din visele nopților trecute îmi reveneam în memorie... «Da, clipa asta o visasem. Noi doi urcînd printre bolovani» [...]
În spatele nostru despicătura cheilor [Turzii] *se pierdea în ceața înserării. Lăsam în urma noastră o minunată zi de februarie. Clipe fascinate, ireversibile, înnebunitor de ireversibile, treceau în amintire. Și acel surîs de rămas bun la coborîrea din autobuzul în care a parcurs drumul de la Turda, pe același scaun:*
«Tomi, vino și tu în Retezat». (Marius Tomescu)

[1] Este a doua apariție a lui Cristea în acel capitol, la fel de intempestivă ca și prima, cînd se ivise din senin în preajma bivuacului de raliu (în Bucegi) al tinerilor clujeni: „Emilian Cristea îmi promite să-mi facă o poză și s-o trimită părinților, să vadă cu ce mă ocup". Tehnic vorbind, afirmația citată se află din categoria pietrei pe care zece înțelepți vor să se scoată din fîntînă... Mai exact să investigheze dacă E.C. știa realmente familia Șerban din Cluj. Ori dacă acea fotografie a fost făcută, iar apoi trimisă destinatarului menționat.

„O veste coborîtă năvalnic din munte și prestigiul de care se bucura un tînăr student, în alpinismul clujean, m-au determinat în decursul timpului să caut, la cei care l-au cunoscut și l-au iubit, fapte și trăsături care să-mi redea ceva din imaginea omului și a împrejurărilor […]

Alexandru Brăduț a căutat un drum propriu și a găsit o pasiune ***mai pură*** *[decît hobby-ul tatălui, vînătoarea], în competiție doar cu muntele și cu sine însuși, iar aceasta a fost alpinismul.*

Crescînd între băieți mai mari[1]*, a cunoscut umilințele celui mai slab și astfel, la rîndul său, a devenit protectorul celor mici, din taberele de schi și de vacanță, ca apoi alpinismul să-i potențeze această* ***dragoste de oameni*** […]

– Cum s-a născut în voi dorința escaladei de iarnă a Fisurii Albastre[2]*?*

– Ne-a îndemnat gîndul unui omagiu adresat lui Emilian Cristea[3]*, iar traseul de iarnă corespundea aspirațiilor noastre…"* (Dan Păvăloiu[4])

În volum intervine și o zonă poetică (la propriu):

---

[1] Voi reveni asupra acestui subiect.

[2] Spre deosebire de rîndurile atribuite lui Cuxi în urmă cu șapte ani, în carte apar numeroase dialoguri. Inclusiv de acest tip:

„Pînă la masa de seară vine și Tilo. Sîntem deci toți împreună și mîncăm cu poftă. Trecătorii ne urează:

– Poftă bună!

– Mulțumim și la masă nu vorbim!

A doua zi vine și Boby. Deci ne înmulțim. Cînd o vedem sosind, strigăm cu entuziasm:

– Boby! A venit Boby! Avem mîncare!"

Dialogurile survin generos și în secțiunea purtînd semnătura celor doi prieteni ai lui Cuxi, nu și în prefața lui V. Mihaiu (de unde impresia că acesta agrea mai puțin intervențiile altora, în textele sale).

[3] Nici cel în cauză nu oferă detalii, ale vreunor interacțiuni cu E. Cristea, ce ar fi îndreptățit respectivul omagiu.

[4] Discuția se poartă între D. Păvăloiu și Oct. Bortoș. O minte mai puțin supusă rigorilor sociale sesisează iute aici un text fals, mai exact menit a servi drept vehicul spre mințile unor oameni care au fost învățați să aprecieze /să nu reproșeze nimic acelui tip de scriere. *Off record*, oameni precum cei doi pot admite natura reală a lucrurilor, dar vor fi indispuși dacă li se reproșează toleranța la minciună, cu atît mai mult de a o fi cultivat.

„**Din dor de tine**
Mai albe-mbrățișîndu-te s-au vrut / zăpezile, mai limpede lumina / sorbindu-ți de pe buze un sărut / surîsul tînăr și din ochi senina
Privire-ncrezătoare, mai curat / s-a vrut pe el văzduhul fără pată / mai pur, din duhul tău cînd s-a adăpat / și din suflarea ta înmiresmată..." etc.

Rîndurile de mai sus aparțin Etei Boeriu. Profitîndu-se de faptul că acea poetă și traducătoare plecase dintre vii în 1984, producții ale ei sînt trecute cu larghețe în contul unui Marius Tomescu ori chiar al lui Cuxi (e de văzut dacă distihurile prefațatorului V. Mihaiu, apropiate ca stil, îi aparțineau realmente acestuia[1]).

*„**Copacul***
Ai observat vreodată la copaci / tendința lor de a-și lua zborul? / Copacii nu au crengi, au aripi / cu care încearcă în zadar / o viață-ntreagă să se ridice [...]
Dar iată: un copac a reușit / s-a desprins din țărînă și acum zboară / s-a urcat deasupra celorlalți. / Sărmanul / e doar un spectru, a murit / cînd s-a smuls din glie / iar acum plutește în inerție. / Va cădea, se va mistui" etc. (A.B. Șerban, la 30 martie 1978 – adică la 17 ani)

Îți văd glasul
Ciudat, dar... / Îți văd glasul.
Material, minunat de material.
Dincolo de mine, / Undeva lîngă zidul ce ne desparte
Se cască ochii minții, / să-ți soarbă cuvintele..." etc. (Marius Tomescu[2])

---

[1] „***Trei propoziții la moartea alpinistului tînăr*** */ călcăm în permanență / printre decoruri ce stau să se prăbușească cînd ajungem la platoul cel mai înalt / pereții de mucava sînt uitați sub zăpadă în pacea eternă / așteptăm să ne ajungă ceilalți din urmă*."

[2] Eu unul nu cred că M. Tomescu a produs vreodată poezia de mai sus, ori proza pomenită anterior în acest capitol (p. 523). Aceasta, întrucît în 2009 el semnează un comentariu oarecare pe net (v. p. 537), în care nu trădează vreo gheară (stilistică) a leului, dimpotrivă. Oarecum similar, Cuxi (foarte grandilocvent mai sus) nu pomenește în cartea ce-i este atribuită vreun poet, poate și pentru că Mititeanu însuși nu posedă în ampla-i colecție de citate.

III

Cartea „Singurătatea verticalelor”[1] (cu subtitlu atent ales: „Jurnalul unei vieți frînte”) apare în anul următor, și avea să fie reeditată, în 2003.

Îi este alăturată, cu acest ultim prilej, o prefață a lui Dinu Mititeanu, ce reia coordonatele *In memoriam*-ului din 1983, cu diferența că asociază de data aceasta lui Cuxi, în deschiderea materialului și drept rampă de lansare, personalitatea lui Lucian Blaga:

“«Așadar Muntele este această privelişte în care intru tot mai adânc și care la rândul ei intră și ea în mine».
Acestea sunt gânduri din vara anului 1903 ale copilului de 8 ani Lucian Blaga. Gânduri pe care le-a așternut mai târziu pe hârtie în Hronicul și cântecul vârstelor*, amintindu-și cu amănunte de acel prim contact cu Muntele – în urcuș pe Valea Sebeșului/Valea Frumoasei spre culmile Șurianului.*
Tot copil era și Brăduț-Cuxi, când a intrat prima dată în priveliștea Muntelui și când aceasta a pătruns și a rămas în sufletul său, căci părinții lui și unchiul său Mihai erau pasionați iubitori ai Naturii...”

În text, Mititeanu atinge turația maximă a procedeului său de a cita din mărimi ale muntelui, în principal pentru a ridica mingi la fileu următoarelor sale aprecieri (în cazul de față, despre A.B. Șerban):

„Guido Rey a scris că: «Ascensiunea este o neasemuită și de nedescris bucurie a trupului și spiritului». De nedescris!? Cuxi a încercat – eu spun că a reușit – să descrie aceste bucurii. Gândea *desigur* ca însemnările sale să vadă cândva lumina tiparului. Să ofere la rândul său și altora bucurie din bucurie, așa cum făcuseră prin cărțile lor Ionel Coman, Emilian Cristea, Walter Kargel și alți montaniarzi ai noștri sau străini.”

Cu același prilej editorial, s-a simțit nevoia reproducerii unei scrisori, descoperită în răstimpul scurs de la prima ediție, și despre care s-a afir-

[1] Foarte probabil, titlul materialului despre Fisura Albastră (care este preluat pentru volum) va fi aparținut, din rațiuni gazetărești, cuiva din redacția „României Pitorești”.

mat că fusese trimisă de Cuxi prietenului Bebe Pozdîrcă, din Tîrgu-Mureș. Ea se afla precedată în volum de o notă, mai mult decît elogioasă[1]:

„*Dacă documentul dă măsura trecutului, cercetarea acestuia nu prisosește nimănui. Ancorarea existenței fiecăruia dintre noi în trăirile și experiențele predecesorilor nu este doar un act de respect față de aceștia, ci mai cu seamă o atitudine responsabilă în fața viitorului.*
Puterea evocatoare a documentului prezentat aici creionează cu fidelitate chipul interior al tînărului Brăduț Alexandru Șerban.
Prezentarea unui eveniment deja cunoscut îmbracă, de această dată, haina unei relatări directe, lipsite de orice reținere sau retuș.
Dramatismul și, după caz, umorul pe care autorul le conferă istorisirii sale, vin să împlinească o autentică pagină de jurnal, păstrată vreme de douăzeci de ani în sertarele destinatarului."

Bucata de mai sus posedă indiscutabil monumentalitatea ei, dar este totuși de tratat cu multe rezerve. Pe de o parte, pot fi făcute observații legate de conținutul scrisorii[2]... După două zile hivernale în perete (precedate de alte două, dîndu-i tîrcoale), Cuxi ajunge în Cluj la primele ore ale dimineții de 24 decembrie 1982. Acolo, nu purcede la ce ar face oricare în așa situație, și anume să se odihnească, să desfacă bagajul, să discute cu părinți, amici, iar totodată să execute cuvenitele unui ajun de Crăciun. Ci purcede la misiva în cauză. Care nu e deloc scurtă - iar aici propun încă o dată proba copierii unui așa înscris, apoi execuția unui desen destul de migălos, cît și a unei schițe a traseului. Vedeți cît iau cu toatele. Ziua, repet, fiind 24 decembrie.

Totodată, atrage atenția afirmația: „Am învățat multe lucruri în această tură, mai ales că ce important este să ai încredere, și să poți să ai toată încrederea în coechipierul tău prieten". Din ea se înțelege că acel sentiment îi lipsise lui Cuxi în întreaga lui activitate alpină, deci inclusiv în drumurile în care îl avusese alături pe Bebe! Iar în același timp, asertiunea lovește de nulitate o declarație pusă în contul clujeanului, după o lună și jumătate de cățărătură:

[1] Stilul ei trimite inevitabil gîndul la stilul lui V. Mihaiu, din întîia prefață a cărții.
[2] Vezi textul ei integral în anexa de la sfîrșitul capitolului.

„Și iată-ne la bază. Iată-ne întregi [...] *Ne îmbrățișăm, sîntem fericiți, mai presus de toate sîntem prieteni. Nu mai simțim frigul, nu mai simțim degerăturile, ci doar căldura sufletească. Pericolul și gerul ne-au unit! MUNTELE NE-A UNIT!".*

De notat este și ceea ce scrisoarea atribuită lui Cuxi (altminteri nici capitolul din volum, cel scris la persoana III) **nu pomenește**. În condițiile în care la hrana consumată în campania Fisurii Albastre se fac mai multe referiri...:

„Pe lîngă materiale am mai avut cu noi: mîncare – patru mere, o cutie cu rahat, 375 gr., o felie de pîine și o bucată de slănină, mai mică decît palma [...] *o punguță cu glucoză și nucă, o lămîie* [...] *La refugiu am făcut în dimineața aceea ultimul ceai cam diluat că mi se terminase și ceaiul și zahărul"*

... **despre apă nu se spune nimic**.

În context, Adi Costache mi-a opinat: „*Iarna pierzi apă la fiecare respirație, aburii care ies pe gură îți fură din lichidele corporale. Ei băuseră ceai dimineața la plecarea de la refugiu. Parcă nu spun că au luat apă în recipiente* [...] *Nu aveau cu ei decît niște mere, care trebuiau consumate inainte de culcare altfel înghețau peste noapte. Neavînd primus, nu au putut topi zapada in bivuac.*
A doua zi dimineață erau deja deshidratați, sigur nu înlocuiseră apa pierdută in prima zi și pînă au ajuns la Bușteni au pierdut și mai mult lichid, doar respirînd.
Ei nu pomenesc nimic de setea tot mai intensă, nici că eventual au mîncat zăpadă".

Întîia oară cînd e abordat acest subiect, el privește cele două beri băute în preajma gării Bușteni, la sfîrșitul turei...

O a doua categorie de nedumeriri a intervenit în urma unei discuții *via net*, pe care am avut-o cu d. Bebe Pozdîrcă, destinatarul acelei scrisori:

[„Originalul primit de dumneavoastră coincide cu ce a fost publicat acolo?"[1]]

[1] Este vorba de scrisoarea publicată în ediția II a „Singurătății verticalelor".

„Da, este întocmai. Cuxi scria cu o dezinvoltură formidabilă, fără ștersături sau reveniri pe text, fluent și foarte corect gramatical. Fotografia și faximilul [sic] *au apărut în ediția a doua după o discuție pe care am avut-o cu părinții. Eram convins că ar fi o bucurie pentru cititori să-i afle scrisul de mînă și dezinvoltura scrierii. Așa se și cățăra – dezinvolt."*

[„Vi se întîmplă să mai aveți acea scrisoare? Dacă da, îmi puteți trimite niște fotocopii, fie și executate cu telefonul mobil?"]

Mai mult decît serviabil, d. Pozdîrcă mi-a oferit nu doar fotocopia solicitată a scrisorii în discuție, dar și alte materiale:

„Am fotografiat la repezeală paginile scrisorii și primele pagini din ***articole*** *bătute de el la mașină. Era extrem de ordonat și de meticulos. Aș mai adăuga o scrisoare pe care i-am adresat-o D-nei Șerban înainte de reeditarea cărții. Mesajul mi se pare și astăzi*[1] *valabil."*

Amintitele pagini priveau întîia filă a două dactilograme (foarte probabil pregătite pentru o editură / publicare, cu aferentul spațiu pentru îndosariere, în partea stîngă). Ele reproduceau ultimele două capitole din Carpați, ale cărții lui Cuxi.

[Am primit imaginile. Vă sînt mai mult decît recunoscător [...] Dactilogramele despre Peretele Porumbeilor ori Fisura Albastră v-au parvenit în timpul vieții lui Cuxi, ori ulterior?]

„Da, sunt semnate de el. De exemplu acel «Lui Bebe cu drag» este scrisul său. Dacă folosea mașina de scris, dedica lucrarea și semna de mînă"

Apreciez mult gestul dlui Pozdîrcă, de a-mi pune la dispoziție acea gamă de informații, însă acestea, la o analiză mai atentă, nu conferă vreo notă bună echipei Șerban-Mititeanu, iar foarte posibil nici chiar serviabilului meu corespondent.

Într-adevăr, notația olografă de care face pomenire d. Pozdîrcă pare să provină din același condei, care a născut și scrisoarea. Atîta doar că,

[1] Schimbul nostru de mesaje a avut loc la jumătatea lunii septembrie 2021.

potrivit ziselor lui Dinu Mititeanu, jurnalul tînărului avea să fie descoperit abia după decesul acestuia, iar demersul de publicare se va desfășura, implicit, și mai tîrziu. Dacă ar fi existat un material gata de publicare încă din timpul vieții lui Cuxi, nu văd de ce Mititeanu ar susține și azi varianta acelui caiet gros, cu notații de mînă, de care s-a luat cunoștință la priveghiul celui dispărut.

Un punct de vedere similar oferă Alex. Șerban sr.:
„La cîțiva ani după avalanșa din Retezat, am copiat însemnările de alpinist, din jurnalul lui Brăduț și le-am oferit spre publicare postumă «Editurii pentru Turism» din București, sub titlul «Singurătatea verticalelor», după unul din capitolele autorului...[1]*"*

În acest nor contradictoriu, încerc să-mi explic. Ori manuscrisul cărții a fost redactat de Cuxi și implicit familia sa minte. Ori minte d. Pozdîrcă, de a fi primit vreo scrisoare de la prietenul clujean, care nu putea iscăli un material apărut mult după moartea sa. În ultima eventualitate, un terț a produs acea scrisoare, convingînd la 2003 pe tîrg-mureșean că îi fusese destinatar, iar în paralel a dăruit aceluiași cele două dactilograme.

Eu personal, înclin să acord credit ultimei variante.

Un aspect în plus:
Schița care însoțește scrisoarea indică și (traseul) Diedrul Pupezei[2]. Acesta lipsește însă din ghidul alpin pe care l-a avut Cuxi la dispoziție (Walter Kargel, „Trasee alpine în Carpați", 1976), în schimb apare în următoarele cărți ale lui W.K., apărute după moartea lui Șerban jr.[3]

---

[1] *Op. cit.*, pag. 238.

[2] Din carte nu reiese ca Șerban jr. să fi petrecut mai multă vreme în Bucegi, iar implicit să fi legat amiciție cu știutori ai locurilor, de la care să afle care piton era bătut de Cristea, respectiv că exista un traseu „Diedrul Pupezei / lui Pupeza".

[3] Cele două ediții ale „Singurătății verticalelor" conțin o *Anexă*, grupînd cîteva schițe de trasee. Ulterior, Dinu Mititeanu va preciza, pe blogul său: „Dintr-o eroare regretabilă, **nici in ediţia a 2-a** nu s-a precizat că schiţele unor trasee urcate de Cuxi sunt reproduse [...] din cărţi ale lui Mihai Vasile (cele din Cheile Turzii) şi Walter Kargel (majoritatea celorlalte)", mai exact apărute **în 1987-88**. Îmi permit să cred că pur și simplu unul dintre acei autori a protestat mai vehement, întru paternitatea acelor schițe, abia după 2003.

În ce privește de amabilitățile de ultima oră privindu-l pe Cuxi (că scria dezinvolt, ordonat etc.), e foarte posibil ca Bebe să nu-l fi văzut vreodată pe clujean în așa exercițiu, el doar preluînd – cu bună-credință sau ba – cele vehiculate de grupul C. Șerban-Mititeanu.

> Este de spus aici că Brăduț s-o fi aflat meticulos, ordonat, foarte corect gramatical etc. *în raport cu Bebe*, mai exact cu cît stăpînea acesta domeniile cu pricina (între altele, el grafiază „faximil" și folosește în două rînduri „reflexii", în loc de reflecții)[1].
> În același timp, dacă ar fi practicat dactilografierea, Cuxi ar fi apelat la această tehnică mai rapidă și nu ar mai fi scris de mînă, inclusiv față de amici (asta, presupunînd că simțea nevoia să le trimită scrisori, în dauna telefonatului).
>
> Legat de hivernala Fisurii Albastre, este de spus că au existat relatări ale ambilor echipieri – altminteri inventate sau măcar trecute din greu prin malaxorul stilistic al lui Dinu Mititeanu. Informațiile lui Octavian Bortoș au luat forma unei discuții cu mai tînărul Dan Păvăloiu, la finalul volumului „Singurătatea verticalelor". Acolo, Bortoș nu detaliază asupra ascensiunii („totul s-a desfășurat cum ai citit în «Almanahul turistic '84»"), în schimb simte nevoia să informeze că „drumul de întoarcere la [refugiul] Coștila l-am făcut în fugă, foarte sprinteni și în formă, și cu siguranță am fi putut continua lupta [?]...". Pretenția contrastează vădit cu cele din scrisoarea atribuită lui Șerban jr.: „Sleiți, ne bucurăm că [traseul] s-a terminat odată, că am reușit. Tot la coardă am coborît pînă în apropiere de refugiu [Coștila], ca nu cumva fiind obosiți să pățim ceva chiar la întoarcere".

Ar mai fi de aflat cine a făurit acea scrisoare (foarte probabil în doi pași, cu Mititeanu redactînd forma inițială, transcrisă apoi de o mînă dorind să pară a lui Cuxi). Iar totodată ce motive au făcut necesară ivirea ei din neant. E foarte posibil ca Mititeanu - confruntat inevitabil cu probleme de credibilitate a acțiunii sale, și neavînd totodată cum reproduce fotografic un jurnal ce nu a existat - să fi dorit a le contracara

[1] Întrucît vorbește de "primele pagini din **articole** bătute de el [Cuxi] la mașină", nu m-ar mira ca Bebe P. să fi răsfoit în cel mai bun caz neatent acea carte, altminteri ar fi știut că nu e vorba de *articole*, ci de *capitole* ale ei.

printr-o asemenea scrisoare. Și care, cum s-a întîmplat deseori în *mitul Cuxi*, a devenit obiect al unor entuziaste aprecieri.

Legat de aceeași epistolă, poate este util de reprodus aici și scrisoarea trimisă de Bebe Pozdîrcă, doamnei Șerban:

„Tg-Mureș, 18 martie 2003
Stimată Dna Șerban,
Am copiat pe CD cele 6 pagini ale scrisorii lui Cuxi, scrise la ieșirea din Fisura Albastră. Cu această ocazie am redeschis pachetul de amintiri – fotografii, scrisori, gânduri. Cel mai mult m-a impresionat o fotografie (salvată și pe CD). Trebuie să spun că eu mă gîndesc cu mult drag la Cuxi, iar această fotografie îmi este foarte dragă. Aș putea să privesc chipul și atitudinea sa minute în șir[1]*.*

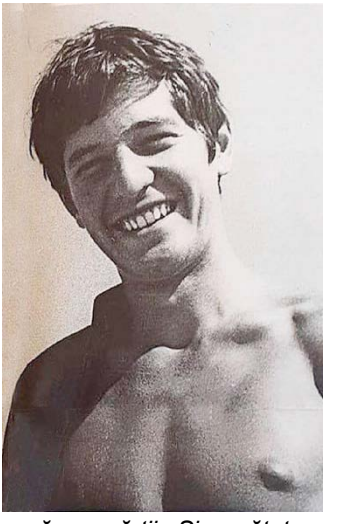

Cred că cei care vor citi ediția nouă a cărții Singurătatea verticalelor, și-ar dori mult să-l cunoască pe Cuxi dintr-o poză, mare cât pagina. Aș fi în stare să fac un poster; pentru mine această fotografie reprezintă adevărata copertă a cărții. Sunt impresionat!

[1] Inevitabil, asemenea formulare trimite gîndul la zisele lui Ioachim Botez, „prietenul familiei Beldie": „M-am gîndit îndată la Puiu [diminutiv al lui Alexandru], prietenul meu atît de tînăr și de drag. Ce băiat strașnic e Puiu!... Cum iubește el muntele!" (cf. Nicolae Leonăchescu, *Constantin Beldie văzut din alt secol*, p. 99):

Documentele inedite legate de Cuxi, viața sa pe munte, dar și în afara lui, vor fi cu siguranță bine primite. Reflexii ale altora despre Cuxi, le-aș primi însă cu oarecare rezervă. Și eu tare mă laud în sinea mea că l-am cunoscut pe Cuxi, dar nu aș face-o în cartea lui Cuxi. Prefer ca acolo să stea reflexiile lui Cuxi despre sine, despre alții, despre viață.
Până în toamna anului 1982, cred că s-a scurs o poveste deosebită, descrisă în cartea-jurnal, avînd frumusețea «primei iubiri». Așa stând lucrurile, sub titlul cărții aș pune Jurnalul unei mari iubiri *în loc de* Jurnalul unei vieți frânte*. Nu aș lega nimic trist de această carte, Nu leg nimic trist despre Cuxi. Mă gîndesc la el într-un fel câștigat, nu pierdut. Mă gândesc că eram atât de fericiți!*

Cu toată dragostea,
Bebe"

IV

O campanie de presă în sprijinul mitului lui Șerban jr. a demarat cel puțin din 23 februarie 1993, cînd gazeta "Zori Noi" din Petroșani publică articolul „Cuxi".

Deși semnat de un terț Ioan Dubek, recunoști iute în acel material *stilul C. Șerban-Mititeanu*, cît și genul de date ce puteau proveni doar de la ei.

„O avalanșă enormă a frînt existența unui tînăr alpinist de elită, studentul Alexandru Brăduț Șerban (Cuxi), cuceritorul Matterhornului [...]
Ca în fiecare an, și în acest februarie [...] *s-au aprins lumînări, s-au depus jerbe și coroane de flori* [...] *Părinții lui – Corina și Alexandru Șerban, doi* ***reprezentanți de valoare ai intelectualității clujene*** [...] *A fost prezent din partea Montan-clubului Floarea reginei-Valea Jiului, neobositul și pasionatul om de munte și* ***apropiat al familiei Șerban****, Ludovic Deac.*
În fața monumentului, atît de solitar și de strălucitor, s-a păstrat un moment de reculegere. A fost o zi senină, care a conferit comemorării tînărului ***atît de generos, curajos și avid de cunoaștere*** *care*

a fost A. Brăduț Șerban (Cuxi) – secerat de o întîmplare crudă și oarbă – și mai multă lumină.
Pioasa evocare a memoriei sale este un veritabil îndemn spre înălțimi – ținta spre care era atît de ahtiat [sic] Cuxi și care pentru el au însemnat nu altceva decît o solidarizare cu binele și frumosul, cu ***demnitatea cuceritorului****."*

Foarte probabil asemenea articole, animate de spiritul și informațiile duo-ului amintit, nu au apărut doar la Petroșani. Inevitabil vor fi văzut lumina tiparului măcar și la Cluj, unde cuplul Șerban (cît și D. Mititeanu) erau cunoscuți.

În paralel, Mititeanu *a tocat* la cît mai multe urechi, pe care le-a simțit favorabile demersului său. E cazul lui Zsolt Török, abordat în drum spre refugiul Gențiana.

Cînd nu informa prin viu grai, Mititeanu pomenea de Cuxi în scris, cu tenacitatea picăturii de apă în repetată cădere:

„De la an la an tot mai mulți ne ducem la întîlnirea cu Măria Sa Retezatul și să-l comemorăm pe Alexandru Brăduț Șerban-CUXI, fost talentat și pasionat alpinist clujean, care s-a stins din viață într-o avalanșă la 11 febr. 1983.
Mulți tineri din Ro [sic] *au simțit imboldul de a deveni alpiniști după citirea cărții sale „Singurătatea verticalelor" tipărită după moartea sa..."*

În paralel, el cerceta cine i-ar putea deveni ajutoare, în acea acțiune. Clienți, interesați de o poziție ce părea superioară insului de rînd, s-au găsit. Unul dintre ei a fost Alin Ciulă. El are două articole pe siteul Carpati.org (ambele, în 2009). Unul reproduce un material personal extern, iar un al doilea ridică mingea la fileu lui Dinu Mititeanu, pe un stil amintind de Mihai Haret. Mai exact, și deși Ciulă însuși recunoaște că „pe domnul Dinu l-am cunoscut personal doar preț de cateva clipe" (sic!), nu doar se întinde la mai multe paragrafe favorabile (cu amănunte puse la

dispoziție, inevitabil, de către cel în cauză[1]), însă reproduce și materialul „Despre mine", de pe blogul lui Mititeanu.

Un alt asemenea ajutor s-a aflat „alpinistul arădean Zsolt Török". Acesta, apud Dinu Mititeanu, „s-a întors de curînd dintr-o ascensiune pe optmiarul himalayan Cho Oyu. Înainte de plecare, m-a rugat să-i cer doamnei Corina Șerban ceva de la Cuxi – «să-l ducă pe Cuxi în Himalaya»".

> Eu unul am mari îndoieli că A.B. Șerban a gîndit realmente să meargă în Himalaya[2]. Opinez că pur și simplu e vorba de o invenție, care pe de o parte dădea bine publicului ales, iar pe de alta crea un ascendent asupra celor care, în 1985[3], respectiv în anii următori ar fi izbutit realmente să ajungă acolo (stilul poate fi regăsit la M. Haret și E. Cristea).
>
> În context, e de precizat că nu-i deloc simplu – din mai multe motive – să contești o *vorbă mare*. Omul normal este tentat să se agațe de acea oază, care îl scoate din cenușiul / insuportabilul existenței, și implicit îl irită, dacă cineva îi atentează la acea zonă de *simțit bine*. În același timp, educația (doritoare de liniște în mega-grupul care o emană) impune respect pentru ideea de *vorbă-mare*, fie și cea vehiculată de alte grupuri – existînd totodată acolo și teamă a individului, de cum ar putea reacționa oamenii / comunitatea deranjată din așa vise.
>
> De pildă, mai nimeni nu ridică sprînceana, la următoarea afirmație – a unui om cu o vechime de **nici trei luni** în cățărătură: „Retezatul [în care pășea întîia oară] e un capitol nou și e mai aproape de alpinism, e mai aproape de Himalaya"... Dinu Mititeanu însă, nu doar că e lipsit de vreo tulburare la emiterea unor asemenea afirmații, dar confecționează în baza lor și alte *situații de simțit bine.*

---

[1] De pildă, faptul că edituri „ce tipăresc cărți cu profil montan îi solicită în prezent corectura". Tot acolo, Ciulă plusează și în ce privește cariera academică a stomatologului Dinu Mititeanu, indicîndu-l drept profesor universitar.

[2] Similar, în contul lui Marius Tomescu („Singurătatea verticalelor") erau puse următoarele: „*Priveam pasul măsurat al lui Cuxi. Urca tăcut înaintea mea. Oare la ce se gîndea? La Alpii pe care îi trăise o clipă, la Fisura Albastră din decembrie, la Everestul pe care mi-a mărturisit că-l visează? «Everest este visul oricărui alpinist. Trebuie să știi să visezi și să crezi în vise ca să faci alpinism», îmi spusese el o dată".* Inevitabil, în așa situație purcezi a imagina cum arăta locul, privirea unui ins inventînd asemenea lucruri mărețe și plasîndu-le sub numele altora...

[3] Prima expediție românească în Himalaya, vizînd șaptemiarul Gurja Himal.

Török a pus și el umărul, din plin, la căruța lui Dinu Mititeanu:

„Eram la început, abia apucasem cîteva trasee [...] *cînd un prieten bun m-a cadorisit cu o carte «Singurătatea verticalelor», scrisă de băiatul acela care a murit în avalanșă în Muntii Retezat.*
Citind aceasta carte am început să simt o puternică simpatie față de Alexandru Brăduț Șerban [...] *La o alpiniadă organizată de timișoreni, m-am întîlnit cu Dinu Mititeanu. În drum spre Gențiana spunea că pe vremuri exista* ***părerea generală*** *că în cazul în care s-ar fi organizat o expediție în Himalaya, Cuxi trebuia să participe. Nu am uitat aceste cuvinte* [...] *După ce a escaladat obeliscul Alpilor a fost întrebat: «Alexandru Brăduț Șerban, ce îți mai propui să cucerești?»*[1]*, răspunsul său fost: «Aș vrea, aș dori foarte mult să merg în Himalaya».*
Am participat într-o expediție în Munții Himalaya pe un vîrf de peste 8000 metri, iar atunci cînd participarea mea era sigură m-am hotărît să o fac în memoria lui Alexandru Brăduț Șerban[2] [...] *Doamnei Șerban* [...] *aș dori să-i transmit cîteva gînduri legate de fiul său. Deși Cuxi nu mai e cu noi, el este prezent prin cartea lui..."*[3]

---

[1] Dacă D. Mititeanu inventa mai sus ideea de „părere generală", plus că Brăduț și-a dorit a merge în Himalaya, Zsolt Török băga de la el formularea (ca de interviu media): *„– «Alexandru Brăduț Șerban, ce...»".*

[2] În opinia mea, Török încerca aici să își apropie dintre suporterii lui Cuxi, ori măcar să le semnalizeze cu oarece forță propria existență. La o adică, în Almanahul Turistic 1984 se procedase la o extindere similară de atenție, de la E. Cristea spre A.B. Șerban...

[3] În baza eternului principiu al mîinilor spălîndu-se una pe alta, Dinu Mititeanu nu i-a rămas dator arădeanului (fie și post-mortem), fie și fără să-și piardă un moment din atenție propriul său interes:
„Îmi amintesc cum și când l-am cunoscut pe Zsolt, într-un început de februarie când urcam spre Retezat, la Memorialul Alexandu Brăduț Șerban -CUXI. M-a rugat să-i vorbesc despre acesta, căci pasiunea pentru munte a lui Cuxi de care aflase «din povești» și mai apoi citind cartea acestuia -«Singurătatea verticalelor»- apărută post-mortem, l-au determinat să îndrăgească și mai mult muntele și alpinismul. Din păcate, ca și acesta și Zsolt și alții au plătit cu viața marea lor pasiune. Și adaug ce am spus în februarie 1983 la catafalcul lui Cuxi: «Să urâm acum Muntele ? Nu, căci muntele nu este un ucigaș, el este un bunic blând și bun...» [...] *Dintre ceremoniile funerare la care am fost prezent, doar una s-a apropiat de amploarea celei a lui ZSOLT - cea de la Cluj din februarie 1983 a lui Alexandru Brăduț Șerban - CUXI. La ambele au participat sute de oameni, la*

Cu toții, nu se abat de la stilul ce va însoți mitul (dogma?) Cuxi, avînd la bază limbajul de lemn (vezi ultimul paragraf al lui Dubek, reprodus anterior), condimentat cu formule à la *generos, curajos și avid de cunoaștere,* ce vor fi întîlnite și în viitor. În context, am întîlnit arareori note personale în scrisele proCuxi[1]. Nici măcar Oct. Bortoș, colegul (mai experimentat) din hivernala Fisurii Albastre, nu se abate de la tipic:

> *„În amintirea alpinistului clujean Alexandru Brăduţ Şerban (Cuxi)* [/] *11 februarie 2015 – a 32-a comemorare* [/] *«Este într-adevăr o bucurie să ajungi pe vârf, dar pentru un alpinist, cu aceasta s-a încheiat plăcerea continuă a escaladei, care constă pur şi simplu în urcare...»* [/] *Alexandru Brăduţ Şerban*[2] [/] *Foto: Alexandru Brăduţ Şerban pe vârful Matterhorn (4477 m), după ascensiunea solitară a crestei Hörnli, 12 august 1982."* (Facebook)

V

Fenomenul Cuxi Șerban capătă amploare odată cu apariția în România a internetului (ultimii ani ai deceniului zece). După spusele aceluiași Mititeanu...:

> *„Prima ediție din 1990* [a cărții] *a avut un impact puternic asupra tinerilor. Îndurerații săi părinți au primit – și le-am oferit și eu dintre cele primite de mine – dovezi în acest sens. O fată sosită la Cluj dintr-un oraș îndepărtat și-a exprimat dorința de a vedea casa lui Cuxi, de a se plimba pe străduțele pe care alerga el seară de seară. Ea îl cunoscuse pe Cuxi doar din carte. I-am rugat pe părinții lui*

---

ambele, pe mormântul respectiv s-a format câte un munte de sute de coroane." etc. (blog)

[1] Remarc o excepție (una, firește, raportat la zona de informație pe care am cercetat-o). Și anume Bebe Pozdîrcă. Dînsul iese din tipar: spune verde ce i-a plăcut lui, la Cuxi, fie și asimilînd în prealabil, cu multă ușurință, cele ce i-au fost transmise de către cei doi corifei ai fenomenului.

[2] Nu am putut depista unde a scris A.B. Șerban cele de mai sus. Nu-i exclus să fie vorba de o invenție, provenind de la D. Mititeanu, ulterioară mistificărilor inițiale, din cartea „Singurătatea verticalelor".

Cuxi s-o primească. Poate își amintesc cum le-a cerut voie să atingă casca de alpinism a lui Cuxi, să mîngîie pioletul lui Cuxi[1]*.*
Am întîlnit pe munte tineri care își exprimau bucuria – nu de a da mîna cu mine – un montaniard ca și ei – ci bucuria de a cunoaște pe unul dintre cei care au fost legați de Cuxi cu coarda ascensiunii și a prieteniei. Știu mulți tineri care au căutat cu insistență cartea lui Cuxi, tineri care au xerocopiat-o ca s-o aibă aproape, la îndemînă. Căci e o carte ce te incită s-o redeschizi periodic și să recitești pasaje, pagini din care simți cum te încarci cu energie."[2]

„Coarda ascensiunii și a prieteniei"... Dincolo ușurința de a decreta din vorbe una sau alta, asemenea discursuri au mai puțin realitatea în vedere, cît ceea ce dorește acel public, dar și autorul, să audă. Iar cititorul, pe cînd stă fascinat de ideea prieteniei, își trădează mai degrabă *nevoia* de așa ceva, și nu faptul că amiciția de calitate l-ar însoți prin viața de zi cu zi.

În paralel, cartea atribuită lui Cuxi oferă din plin exemple mai puțin glorioase de prietenie, venind mai exact din partea unor apropiați ai condeierului:
„Vom merge mîine la raliu. Trezirea la șase [...] *Tibi e nervos* [...] *Nu știu cît de gros să mă îmbrac, ce să iau, ce să nu iau. Nimeni nu-mi spune nimic"* (ed. I, p. 18)
„Ai noștri [...] *au ajuns mai repede, deja sapă locul de cort. Nu ne-au ținut și nouă un loc lîngă ei* [...] *Sînt toți tăcuți și morocănoși, bucuria noastră, a lui Mirel și a mea, se izbește de un zid e care nu îl înțeleg. Nu ne dau nici un sfat, ce mai, nu discutăm nimic."*

[1] Dincolo de asemănarea cu informația „României Pitorești", despre doi **turiști** sosiți în Bușteni tot dintr-un oraș îndepărtat, iar totodată voitori a pune niște flori presate *lîngă urna lui E. Cristea* (aflată **în perete**), vrerile acelei tinere femei nu probau un sistem nervos dintre cele mai solide (dorința de a mîngîia pioletul lui Cuxi fiind totodată de studiat, în cheie psihologică).
[2] Asemenea rînduri vizează prin definiție oameni mai puțin pricepuți în domeniul la care se face referire. La chestiune, unui avizat din acel grup îi fluturi mai greu un așa discurs, dar și acesta a fost educat de mic să tolereze respectivul tip de povești, cînd vizează inși mai simpli decît el. Altminteri, cînd are interes să obțină o poziție socială superioară, cunoscătorul se înhamă și el la acel tip de istorisiri.

„Seara, la cort, eram așa de mîndru de mine, încît așteptam măcar o vorbă de laudă din partea lui Tibi sau a celorlalți. Bineînțeles că nu a venit nimic." (p. 62*)*
„Cînd eram [...] *într-o regrupare, înfierbîntat de plăcerea cățărării, apar ai noștri și intră într-un traseu vecin. Încerc o scurtă tentativă de dialogare cu ei, dar renunț. E păcat de efort și stric plăcerea traseului."* (p. 63)
„În timp ce Iancu se ocupă de foc și de mîncare, eu aduc apa, iar la sosirea băieților nu prea reușesc să leg o discuție cu ei. Transmit lui Tibi propunerea lui Dinu; acesta mormăie doar un răspuns, care nu poate fi decît dezaprobator. Nu pricep de ce." (p. 64)
„Seara ne întîlnim cu timișorenii. Apar și ai noștri, Tibi, Neluțu și Horia, dar nu prea găsim subiecte comune de discuție" (p. 83) etc.

Și mai elocvent:
„Era «tradiție» [între alpiniștii de la „U" Cluj] *ca cei «bătrîni» să-i repeadă pe cei tineri."* (Dan Păvăloiu)

Intervențiile favorabile mitului Cuxi se află de două feluri.
Unul dintre ele este al materialelor semnate:

„Punem la cruce [aceea pusă în Retezat] *coronița trimisă de doamna Șerban și facem o fotografie de grup. Coborîm pentru a pune coronița la plăcuță și aprindem o lumînare, între timp vin și ceilalți.*
– Dacă nu s-ar fi întîmplat această nenorocire, oare pe ce vîrfuri himalaiene ar fi urcat?" (Cozmin Ardelean, siteul Pasiuni Montane, 2016[1])

În paralel, secția universitară Cluj a Clubului Alpin Român[1], unde principal animator s-a aflat Dinu Mititeanu, a instituit tradiția unor drumuri

[1] Scrisele atribuite lui M. Tomescu din „Singurătatea verticalelor" se încheie cu formula „Tomi, hai și tu cu noi în Retezat". C. Ardelean o preia și brodează pe ea alte înălțătoare vorbe: *„Cine e Tomi? Poți fi tu, poate fi prietenul tău, sau chiar vecinul tău de la ultimul examen pe care l-ai avut. Este ultima chemare a lui Cuxi, chemare adresată lui Marius Tomescu (menționată în cartea «Singurătatea verticalelor»),* ***după ședința la care a avut loc proiecția lui privind ascensiunea pe Matterhorn****".* Legat de ultimul amănunt, în carte îndemnul vine „la coborîrea din autobuzul în care am parcurs drumul de la Turda [la Cluj]", de unde bănuiala că domnul din spatele întregii campanii și-a uitat mistificarea inițială...

anuale ale membrilor săi, la locul unde a sfîrșit Cuxi Șerban[2]. La scurtă vreme, acest gen de pelerinaj (însoțit de activități montane în zonă) a primit numele de *Memorial*, ajungîndu-se în 2018 la a 11-a ediție.

> Opiniile despre această manifestare au fost, după știința mea, mai totdeauna pozitive. Organizatorul Cotyso Igna, de pildă, spunea: „Suntem noi cei care vor rămâne să completeze paginile rămase libere ale jurnalului său [ale lui Cuxi] și că amintirea alpinistului clujean sporește numărul celor care an de an vin să participe la această școală a muntelui…[3]"
>
> Similar:
> *„Cuxi – un mare OM. Fisura Albastră – un traseu care te urmărește o viață întreagă. Am spre 50* [de ani], *l-am parcurs și vara și iarna (se întîmpla la 20). Și acum mă frămînt cum și cînd mă întorc. Mai ales după ce am văzut documentarul de la Bivuac Media*[4]*. (Marius Tomescu – mă găsești în cartea lui Cuxi"*[5]*)*

---

[1] *„Prima ieșire pe munte din acea iarnă 2005 a acelui grup fondator* [al secției universitare Cluj a C.A.R.]*, a fost în **11 febr**. în Retezat, să-l comemorăm pe Brăduț Serban-«CUXI»- pe care îl considerăm patronul spiritual al Secției noastre. Cei care nu ați citit fascinanta sa carte «Singurătatea verticalelor» editată și apoi reeditată post-mortem **de către părinții săi îndureraţi**, vă recomand s-o căutați în anticariate sau s-o împrumutați și s-o citiți. Din ea veți înțelege de ce impetuosul alpinist arădean Zsolt Torok (care ne-a transmis urări aseară!!), citind-o în adolescență, a simțit imboldul de a începe să se cațere. Și mai știu mulți alții !"* (Dinu Mititeanu, sursa)

[2] *„Am fost în **11 febr**. În Retezat, să-l comemorăm pe Brăduț Șerban-«CUXI», pe care îl considerăm patron spiritual al secției noastre"* (pe fila CAR Cluj, 2013).

[3] Același Cotyso Igna: *„Satisfacția noastră e aceea de a vedea cum an de an, memorialul Cuxi adună la Gențiana numărul maxim de ocupanți ai cabanei, într-o tabără de iarnă de patru zile, iubitori ai muntelui, începători sau experimentați, grupați după dorința lor în ateliere de cățărători pe stâncă și gheață, schiori de tură sau drumeți, aspiranți sau veterani ai Clubului Alpin Român, veniți din toată țara."*

[4] Este vorba de un documentar privind Fisura Albastră, realizat în 2012 de George Stroe, zis Bivuac.

[5] *„Bună Marius, bineînțeles că te știm cu toții din cartea lui Cuxi și ne bucurăm că ne onorezi cu comentariile tale. Cred că vei reuși cît de curînd sa faci din nou traseul Fisura Albastră și cu siguranță te vei simți minunat cum de altfel ar fi făcut-o și Cuxi. Felicitări pentru ce ați facut și voi cînd erați tineri și neliniștiti."* (Vlad Condratov, pe fila lui Blogspot.com)

„Lungimea cu Tavanul este foarte spectaculoasă și se trece artificial cu scărițele atîrnînd în gol. Imaginea o știm prea bine din cartea lui Cuxi [...] *Am reușit în sfîrșit să facem Fisura Albastra. Noi și «Cuxi», căci în tot acest timp parcă ar fi fost aievea cu noi și ne-ar fi însoțit în tot traseul. Ioana îi dădea lui Cătălin sms-uri de încurajare cu citate din cartea Singurătatea Verticalelor."* (Vlad Condratov)

„Încă mai păstrez vie amintirea scrisorii trimisă Dvs. [e vorba de D. Mititeanu] *acum mai bine de 25 de ani referitoare la această carte. Și pentru mine ca pentru mulți alții cartea lui Cuxi a fost un prim imbold de a pătrunde în împărăția Munților și în tainele alpinismului"* (Andrei Dudescu)[1]

„*Eu nu mai țin minte de cîte ori am recitit cartea."* (Mugur Gavrilă)

„*Ne-a influențat și ne-a făcut să iubim alpinismul* […] *E cartea care m-a influențat enorm…"* (Andreea Corodeanu)[2]

Alteori, avem de a face cu acțiuni nesemnate, cum este cazul unor notații pe Wikipedia:

Pe site-ul privind cimitirul clujean Hajongard, într-o listă a răposaților, este creat un grupaj (altminteri singular) – acela al dispăruților familiei Șerban. Acolo, și în condițiile în care personalităților găzduite în acel stabiliment li se acordă cel mult două rînduri, bunicul Mihai Șerban primește două rînduri de text, fiul acestuia unul, iar nepotul trei. Ultimul este indicat și drept „**primul** român care a cucerit faimosul vîrf Matterhorn",
Ultima aserțiune poate fi întîlnită și pe fila Facebook a Universității de Medicină din Cluj. Cuxi nu studiase acolo, dar este amintit (cu palmares alpin cu tot) în calitate de nepot al rectorului interbelic Mihai Șerban.

[1] Tot Andrei Dudescu, în altă parte: „Prin 1990 mi-a căzut în mână cartea Singurătatea Verticalelor a regretatului Alexandru Brăduț (Cuxi). Pot spune că mi-a marcat toată tinerețea aceasta carte "

[2] Dinu Mititeanu: „*Mersi mult, Andreea! Voi face să ajungă textul tău la D-na Șerban, cum am făcut-o cu alte opinii despre cartea fiului ei.* ***Îi va lumina bătrînețile și îi va alina durerea*** *pe care nu a putut-o stinge Timpul*."

Pe același val, Șerban sr. este pomenit în unele gazete drept *întîiul* primar postcomunist al orașului de pe Someș[1].

Am întîlnit – fără să am pretenția a fi explorat îndeajuns acel filon – și o părere mai puțin entuziastă (altminteri necontestînd informațiile din carte):

> *„Am terminat de curând [2010] o carte despre alpinism și despre un mare alpinist Alexandru Brăduț Serban «Cuxi»* [...] *Am terminat-o trist. De ce? Pentru că în oamenii de munte și mai ales în cei care vor să facă performanță, zace un depozit prea mare de orgoliu si egoism. Sigur că pe de o parte, când te gândești că talentele nu sunt pe toate drumurile și că e păcat să se piardă, parcă le dai și lor un pic de dreptate. Însă când te gândești că «principiile muntelui», pe care le-am auzit si eu mereu când mergeam pe munte, sunt intotdeauna în genul «Oamenii și altruismul – cele mai importante», parcă e ceva paradoxal. Parcă nu le vedeam nicăieri. Parca doar competiția era tot ce conta. Simți că undeva s-a rupt ceva în «poveste»* [...] *laudele care i se aduc lui Cuxi, nu le infirm. Pentru că aș fi tâmpit, în condițiile în care în 9 luni el a reușit să treacă multe grade ale traseelor de alpinism. Însă nici nu îl pot da altora ca exemplu, pentru că toată cartea emană un dor «de depășire a limitelor» cu grad mare de inconștiență. De multe ori am citit în carte* [că] *am avut noroc. Probabil acum vă întrebați: cine pușca mea e anonimul ăsta să îl judece pe Cuxi? Păi un om normal care a reușit să ajungă până la gradul 3b în alpinism (cap de coardă) și 4a (secund). Tradus pentru cei care nu înțeleg – mediocru. Însă pentru mine a fost foarte important să nu forțez norocul și să nu mă bazez pe el. pentru că viața mi-a arătat de prea multe ori că sunt un ghinionist. Și poate că după ce mai crește bebe și după ce ajung să am un venit constant dintr-o activitate independentă, voi ajunge să fac 5a-uri sau 6b-uri. Însă important e să rămân viu!* (Andrei Manea, pe siteul Artistu.ro, 4 ianuarie 2010).

[1] A fost al doilea.

V

Este util de observat cum reacționează lideri și aderenți simpli (ai fenomenului studiat în acest capitol), cînd le este amenințată zona de *simțit bine*. Mai exact, cînd cineva atentează la baza întregii construcții: cartea lui Cuxi.

Ce-i drept, o bună bucată de vreme nu au existat asemenea contestări. Sau dacă or fi fost, au fost vehiculate pe la colțuri, și oricum fără perseverență.

La apariția amintitelor trei articole din Almanahul Turistic, subsemnatul a considerat nelalocul lor caracterizările făcute lui E. Cristea, respectiv faptul că era elogiat mersul cuiva pe Matterhorn, în vremuri cînd compatrioții de rînd nu puteau ieși peste hotare. Mai apoi, după 1990, am auzit vag de apariția unei cărți purtînd semnătura lui A. B. Șerban, dar nu i-am dat atenție, asta și pentru că era o perioadă a țării cu multe alte direcții de interes.

În anul 2000, revista „Munții Carpați" (mai exact factotum-ul ei, Ică Giurgiu) a solicitat părerea lui Dinu Mititeanu, privitor la un articol al subsemnatului despre Umerii Pietrei Craiului, ce urma să fie publicat. Negăsind nimic de reproșat materialului, Dinu M. a inițiat totuși un schimb de scrisori cu mine, din care am rămas cu o impresie plăcută. Ne-am cunoscut personal la clubul Floarea de Colț, unde dumnealui a ținut o expunere în acea perioadă. Iar apoi am rămas prieteni un timp.

Spun *un timp*, întrucît a intervenit publicarea ediției secunde a cărții „Singurătatea verticalelor", mai exact am citit niște rînduri (foarte probabil emanînd de la Dinu Mititeanu) anunțîndu-i elogios apariția. Reproșului de care am amintit i-am mai adăugat unul, ce-i drept insuficient documentat, și anume că volumul a apărut înainte de Revoluție, deci ar fi avut încă o dată sprijinul autorităților epocii. Cum opul apăruse în 1990, Dinu M. nu a scăpat ocazia de a-mi contesta, în acel spațiu virtual (lista Coștila? Alpinet?), întreg eșafodajul afirmațiilor.

Dincolo de aceasta, și cu sensibilitatea cuiva care trecuse prin epoca Ceaușescu, am remarcat cu neplăcere cultul care începuse a fi construit în lumea montană, de către Dinu Mititeanu, în jurul personalității lui A.B. Șerban. O primă reacție pare să-mi fi fost aceasta, pe blogul personal:

"*Privind un blog de munte, am văzut o nouă pomenire a unui tip plimbat de mulţi montaniarzi ardeleni precum moaştele vreunui sfînt.*
Îmi sare din prima în ochi Procedeul. Îl umflăm, apoi îl prezentăm cît mai des la televizor (umflatul în chestiune înseamnă exagerat calităţi, respectiv ascuns orice defect). Cum se întîmplă şi în cazul Vieţii Sfinţilor, mulţi adulatori nu ştiu prea multe despre Acela nici măcar din scrise hagiografice, cu atît mai puţin n-au idee de păreri contrare. Dar le prinde lor bine, să îşi dea prinosul de respect şi plecăciune Preaînaltului.
Am putut depista, în cazul mitului ardelean în vogă, şi oarece deosebire de confraţii clasici (mă refer la cei din Carpaţi): în acest proaspăt – la scara istoriei – caz, respectivul nu pare să fi făcut nimic în necesara direcţie propagandistică (regăţenii Mihai Haret şi alţii şi-au iniţiat singuri cultul), ci procesul a fost declanşat de alţii. Foarte puţini la număr iniţial (mie îmi ies la socoteală doi), dar ulterior, după expuneri prelungite, mulţi au început să se declare extaziaţi de cel dus, să-i dedice Memoriale, să amintească extaziaţi pe Acela. E de pomenit altădată de ce se procedează aşa, unde face bine şi cum, respectivilor.
Am ţinut să trec ideea pe hîrtie virtuală, ***cu grijă de a nu rîcîi prea tare*** *la 2011* ***unii amici ori cunoştinţe***."

Atenția pe care începusem să acord subiectului m-a dus curînd în posesia unui exemplar al cărții „Singurătatea verticalelor" (mai exact prima ediție). Și legat de care am simțit că textul ei nu emană de la tînărul indicat drept autor, opinie pe care împărtășit-o și pe net.

Era inevitabil să nu te întrebi și asupra disponibilităților materiale ale familiei Șerban, al căror fiu umblă o lună prin țări ale Vestului, vizitează sumedenie de muzee (care nu-i obligatoriu să fi costat puțin), ba-și cumpără și echipament montan. Iar cînd rămîne fără bani, așteaptă senin deschiderea vreunei bănci (occidentale) din apropiere...[1].
Peste mult timp aveam să aflu însă că Alex. Șerban sr. era un profesionist apreciat în sistemul economic clujean, și implicit remunerat la treapta de sus, dar sentimentul unei *curse cu handicap*, între Cuxi și alpiniștii de rînd, mi-a rămas.

[1] "*Mă cam neliniștește faptul că nu am nici o liră, iar acum, după-masă, am șanse să găsesc băncile închise, ca și în Spania. Noroc că o vînzătoare de ziare îmi dă un bilet de autobuz...*"

De data aceasta, D. Mititeanu nu mi-a mai răspuns, continuînd să presteze însă în calitate de lider al originalei religii, cea avînd în miezul ei pe Cuxi. E de spus aici că la jumătatea deceniului doi obiecțiile mele se aflau de o complexitate redusă, dar vizînd piatra de temelie a mitului: autoratul cărții atribuite lui Șerban jr.

Mititeanu va ieși din rezerva sa în septembrie 2019, cînd a aflat că într-un volum ce urma să tipăresc voi „aduce argumente în favoarea tezei" mele. Deduc de aici că un op tipărit, din partea preopinentului său, i-a fost mai incomod decît niște *verba volant* pe net. Mai exact, s-a temut de puterea de convingere a acelui volum, în ochii fanilor săi – la o adică, prin intermediul unei cărți ajunseseră aceia a susține edificiul Cuxi... În consecință, s-a grăbit a-și întări în credință suporterii, cu propria versiune.

> „*La o referire a mea, la cartea asta, cineva comenta: «Continui să am îndoieli, asupra* [paternității] *cărții Singurătatea verticalelor»*[1]*.*
> *Scrisese asta de mai multe ori, dar nu am încercat să-l contrazic, știind că are idei fixe, bine «fixate»*[2]*...*
> *Dar acum, pentru ca nu cumva cineva să creadă că există un sîmbure de adevăr în «îndoielile ce-l chinuie pe dl. MO de peste 25 ani», vă dau niște detalii.*
> *Cuxi știa că: «Cei mai buni alpiniști sînt cei în viață» (Reinhold Messner) și «Cel mai importat lucru în alpinism este să trăiești mult» (Lionel Terray). Așa că îmi mărturisise la un moment dat că și-a rescris îngrijit jurnalul cu ascensiunile lui și că-l va completa cu conștiinciozitate. Gîndea desigur ca însemnările sale să vadă cîndva lumina tiparului. Să ofere la rîndul său și altora bucurie din bucurie, așa cum făcuseră prin cărțile lor Ionel Coman, Emilian Cristea, Walter Kargel, Niculae Baticu și alți alpiniști ai noștri sau străini. Dar o avalanșă l-a răpit în Retezat la 11 febr. 1983 cînd era student în ultimul an. Avalanșe despre care în acei ani – datorită odioasei*

[1] Afirmația de mai sus era cît se poate de laconică și poate aș fi uitat de ea, dacă Dinu M. nu o onora cu lunga postare de mai sus.

[2] Ideile fixe... Deși le reproșează din plin altuia, nu am simțit vreodată, în decursul anilor, ca Mititeanu să dea înapoi. Să spună: „E posibil ca în locul cutare, eu sau amicii să fi exagerat un pic...".

«cortine de fier»[1] *– la noi se știau foarte puține chiar și de către așii de atunci ai alpinismului românesc.*
În acele cîteva seri de iarnă, la catafalcul lui Cuxi din garajul familiei, circula din mînă în mînă un caiet gros: jurnalul său. Am citit despre ascensiuni de care știam, dar am aflat și despre alte ascensiuni «secrete» ale lui Cuxi [...] *Jurnalul acela a stat apoi mai multe zile la unii dintre noi pentru a-l citi, căci la tipar n-a fost acceptat decît după «evenimentele din dec. 1989».*
Am citit și scrisoarea entuziastă trimisă de Cuxi prietenului său Bebe Pozdârcă din Tg. Mureș după ascensiunea de iarnă a Fisurii Albastre din preajma Crăciunului 1982, împreună cu Tavi Bortoș și dedicată memoriei lui Emilian Cristea. Acesta decedase în 12 nov. 1982, lovit cu o zi mai înainte de un camion cînd el cobora cu bicicleta pe Transfăgărășan[2]*. Era același scris de mînă ca și cel din jurnal. Dar e clar că acest manuscris și alte înscrisuri/notițe de student ale lui Cuxi* ***n-o să ajungă la dl MO pentru «expertiză grafologică» și comparare cu textul tipărit****. Textul apărut în carte reproduce jurnalul fără completări făcute de altă persoană. Extrem de mici modificări făcuse tatăl său – profesor universitar: bere în loc de «beroase». Raza Soarelui în loc de «Sunshine», dr. Mititeanu în loc de Dinu. La unele a renunțat în ediția a 2-a*[3]*. Așa că suspiciunile dlui MO sunt doar rod al unei imaginații «bo...gate»"*

Discursul lui Mititeanu viza – și aici – exclusiv suporterii săi, cei iute crezători în vorbele magistrului (de pildă: *„textul apărut în carte reproduce jurnalul fără completări făcute de altă persoană"*), cît și neatenți la genul de oratorie care îi vizează. De exemplu, ampla trimitere la priveghiul (unde cunoscuții lui Cuxi ar fi lecturat din jurnalul acestuia) nu era întîmplătoare, ci menită – datorită tragismului ei – să adoarmă orice neîncredere, în zisele mai-marelui. Subsemnatul fiind însă mai puțin permeabil la așa retorică, Mititeanu își lua măsuri de precauție: „*Dar e clar că acest manuscris și alte înscrisuri/notițe de student ale lui Cuxi n-o să*

[1] Cortina în cauză nu l-a oprit pe Dinu Mititeanu să ajungă în Alpi în 1973, ori familia Șerban să bată în lung și lat Europa occidentală, mai mulți ani.
[2] Argumentele dramatice, de mers la inimă... Dacă tot a venit vorba, nu s-a vorbit niciodată *cui* a aparținut vina, acelui impact bicicletă – camion.
[3] Nu știu cum e în ediția II, însă în prima se folosește curent formula „Dinu", fără vreo adăugire *domn* sau *doctor*.

ajungă la dl MO pentru «expertiză grafologică» și comparare cu textul tipărit". Din ce motiv îl deranja acea comparație, clujeanul nu preciza.

Datele problemei aveau să se schimbe însă, odată cu apariția primei ediții a cărții de față, cînd Mititeanu s-a simțit dator să intervină din nou. E de notat, aici, că dacă în urmă cu o jumătate de an el ținuse a proteja mintea fidelilor săi de informații incomode (altminteri va relua acum, în linii mari, demersul anterior), de data asta s-a baricadat și pe sine, refuzînd să ia cunoștință de argumentația preopinentului, din respectivul volum.

> „Nu mă simt îndemnat a citi cartea; doresc a evita binecunoscute «șopârle»[1] și ipoteze năstrușnice, nu doresc să mă încarc cu energie negativă[2], nu vreau să cunosc «argumentele» aduse în problema Cuxi de criticul și «detectivul literar» MO."

Faptul că nu îmi cunoaștea argumentele de ultimă oră nu-l împiedica, pe același, să producă rîndurile de mai jos (și legat de care se poate explora din plin, inclusiv pe ce resorturi – ale suporterilor – țineau ele să apese persuasiv).

> „*Despre cartea «Singurătatea verticalelor» și despre o contestare a paternității acestei cărți a lui Cuxi*
> *«Singurătatea verticalelor» este numele unei cărți semnate Alexandru Brăduț Șerban – cunoscut sub numele Cuxi. Autorul ei – tânăr student și pasionat alpinist – a decedat în munții Retezat în 11 febr. 1983 într-o avalanșă provocată de el. Unii știți desigur crucea «In Memoriam» aflată cu vreo 15 minute mai amonte de cabana Gențiana. Jurnalul lui în care își relata cu meticulozitate toate ascen-*

[1] Prin definiție, cînd acuzi pe altul de șopîrle, genul de demers îți este familiar / executat curent și de tine. În același timp, cînd afirmi că acea șopîrlă este și *binecunoscută* (unui public ce nu are habar, altminteri, de producțiile celui luat la ochi), opinez că se află acolo *o șopîrlă la pătrat*...

[2] La justificarea de mai sus, inevitabil privesc dincolo de vorbe. Mititeanu apelează la clișeele de comunicare, proprii mediului din care fac parte el și fanii săi. Pe acel palier, pe de o parte nu cercetezi cum vine aia – de pildă – să te *încarci cu energie negativă*. Ci doar știi, via educație, că trebuie să te simți, să reacționezi (mai totdeauna în public) într-un anumit fel. Iar totodată să apelezi la așa noțiune (ale cărei detalii îți rămîn străine), cînd interesele polemice ți-o reclamă.

siunile pe munte, l-au pregătit pentru tipar îndurerații săi părinți – universitari clujeni, dar a putut vedea lumina tiparului abia în 1990 cu titlul de mai sus, carte rapid epuizată, dar reeditată în 2003.

Un cunoscut montaniard din București – Mircea Ordean – a susținut cu diverse ocazii ideea aberantă că nu Cuxi e autorul cărții, iar mai recent a spus și numele «autorului» din umbră bănuit și depistat de el: eu – Dinu Mititeanu! [...]

Culmea e că MO nu spune: «au mai intervenit și alte persoane în text» – cum se întâmplă uneori, ci susține că acea carte nu e scrisă de Cuxi. Sper că niciun montaniard nu crede în această idee fantasmagorică! Cineva chiar se întreba de ce aș fi făcut-o?

Știam de la Cuxi că ține un jurnal și îmi mărturisise că are în plan ca peste ani să scoată o carte. Dar jurnalul în care își transcria îngrijit relatările escaladelor sale, făcute mai întâi ca ciorne, eu l-am văzut prima dată la «priveghi», în garajul familiei. Timp de vreo ***6-8 seri*** *acel garaj – devenit cameră mortuară – era plin de tineri și nu numai în jurul sicriului său! L-au ținut părinții lui acolo (era iarnă rece!) până ce s-a încheiat vacanța, să poată participa la înmormântare și colegii lui și alți mulți studenți care îl știau și îl admirau. Ceremonia funerară a fost impresionantă, (părinții profesori universitari, tatăl lui a devenit primul primar al Clujului după «revoluție»). A avut loc în holul Casei de Cultură a Studenților cu sute de coroane și cu un convoi spre cimitir foarte lung*[1]*.*

Acolo, în garajul familiei, în acele seri am citit fragmente din jurnal, care trecea din mână în mână. Acolo am aflat de câteva «prostioare» făcute de el cu amici ai săi care îl adulau[2] *(de unii atunci aflasem!) pe care îi ruga «să nu afle dl. Dinu și Vali» (șeful nostru).* ***Acel jurnal i-l voi cere mamei sale care încă trăiește, să xerocopiez mare parte din el, să postez undeva unele pagini, să poată cei interesați să le confrunte cu cartea****. Iar dovada că acel*

[1] Este reluat în mesaj stilul argumentelor dramatice, care cuprinde nu doar trimiterile la înhumarea lui Cuxi, dar și la ideea de cruce, respectiv de durere a părinților săi. Cu schepsis sînt indicate și cele **6-8 zile** (sic), în care corpul lui Cuxi ar fi stat în garajul familiei, ori **sutele** de coroane ce ar fi însoțit convoiul funerar – cifre de care nu aș băga cîtuși de puțin mîna în foc.

[2] A spune că A.B. Șerban fusese obiectul admirației și adulației colegilor, respectiv amicilor crează posibilitatea suporterilor lui Mititeanu (poate și lui înșiși) de a se proiecta în acea paradisiacă stare, după care așa-numitul nostru *copil interior* tînjește. Și de care, implicit, aceia nu au parte în viața de zi cu zi.

jurnal e scris de mâna lui, o veți avea comparând scrisul (de mână!) cu cel existent în a 2-a ediție a cărții la pag.120-121: xerocopia scrisorii trimisă de el bunului său prieten Bebe Pozdârcă din Tg. Mureș, după ascensiunea lui de iarnă în decembrie 1982 (cu Tavi Bortoș) a Fisurii Albastre dedicată memoriei lui Emilian Cristea.

Izvorul resentimentelor lui MO la adresa lui Cuxi pornește de la Cristea. Resentimente ce le-a extins asupra tuturor celor care – la fel cu Cuxi – l-au vorbit doar de bine pe Cristea: Toma Boerescu (naș al lui Cristea), speologul Clujean Mihai Șerban – unchi al lui Cuxi[1], eu și alții. Apoi resentimente și post-mortem față de Zsolt, care îi admirase cartea și viața lui Cuxi!

Comparând pagini din jurnal și din carte, ***vă veți putea convinge că "Singurătatea verticalelor" e reprodusă după jurnalul lui Cuxi scris de el până la moartea sa din 11 febr. 1983****, că nu puteam fi eu autorul! Mai ales că atunci eu încă nu eram «scriitor», nu scrisesem NICIUN* [s. text] *rând în vreo publicație! Vă puteți da seama de asta citind pagina 104 a cărții mele «Chemarea muntelui» unde explic de ce am scris primul meu articol în revista România pitorească abia în 1985 iar următorul abia în 1997.*

După care – la insistențele revistei Rp – am început să scriu în fiecare număr, iar prima mea carte a apărut după alți aproape... 20 de ani, în 2016! Cum aș fi publicat-o pe prima «scrisă de mine» sub numele lui Cuxi? Care ar fi logica? În carte Cuxi scrie despre oameni pe care (pe unii) nu-i cunoscusem și relatează multe alpiniade și ascensiuni la care eu nu am fost prezent. Cum le-aș fi putut relata eu în scris? Cuxi era un analfabet care m-a angajat și plătit pe mine (medic, nu publicist!) să mi le povestească și eu să le scriu și să le dau o formă publicabilă? Cum, dacă încă nu publicasem încă nimic? Și când? Aveam serviciu, familie, antrenamente, ***nici el nu prea avea timp liber****!*

Apropo de imaginația «bogată» a lui MO: lansase ipoteza că tatăl lui Cuxi ar fi fost «omul securității», altfel nu ar fi putut pleca cu soția

[1] Mititeanu nu citise cartea, dar i-au parvenit totuși informații, pe o filieră subiectivă, el deformînd ulterior încă o dată lucrurile, pînă la ideea că „Mihai Șerban – unchi al lui Cuxi", Toma Boerescu și alții sînt oameni pentru care Ordean nutrește resentimente. Or, legat unchiul lui Cuxi, am reprodus în ediția I un citat unde (alături de alții) era pomenit elogios de către Mititeanu, întrebîndu-mă ce va fi așteptat/primit D. Mititeanu la schimb. Nu am făcut nici o remarcă în sine, despre acea rudă.

sa și cu Cuxi în tură prin Europa[1]. Adevărul e simplu: aveau o casă de invidiat, plasată într-un vechi și select cartier al Clujului, așa că VIP-urile comuniste ale orașului s-ar fi bucurat să le rămână lor. Cunosc și unii cunoașteți multe situații similare. Despre unele case faine ***se spunea*** *că se decisese cui vor fi atribuite încă din momentul aprobării pașaportului, înainte de a se afla că respectivul nu va mai reveni în Ro![2] Iar dacă dl. Șerban ar fi fost «omul securității», manuscrisul cărții n-ar fi trebuit să aștepte din 1983 până în 1990 pentru a fi publicat! În plus, între universitarii clujeni se știa ce «relații» au existat în anii instaurării în țară a regimului comunist între acesta și bunicul lui Cuxi – fost profesor universitar la Facultatea de Agronomie (sala festivă îi poartă acum numele!). Unii ați aflat asta din cartea «Brazii se frâng dar nu se îndoiesc» a făgărășanului Ion Gavrilă-Ogoranu[3].*

Două relatări din cartea lui Cuxi: «Matterhorn» și «Singurătatea verticalelor» (relatarea ascensiunii de iarnă a Fisurii Albastre) fuseseră tipărite mai întâi în anii 80 în «Almanahul turistic» editat anual de redacția revistei România pitorească. Pe acelea, sau doar pe primul, mi se pare le dăduseră în prealabil părinții lui la verificat, «cizelat» și aprobat unei cunoscute «doamne a culturii clujene» – Eta Boeriu – care semnează în cartea lui Cuxi o poezie dedicată acestuia. Poate că în acelea – reproduse apoi și în carte – acea filoloagă a mai intervenit ici și colo. Iar înainte de tipar, știu că tatăl lui Cuxi a mai intervenit și el: Dl. Mititeanu în loc de Dinu, Raza Soarelui (cabana

[1] Dacă în postarea din septembrie 2019 existase, legat de subiect, un dubiu („Nu mai știu dacă ale lui [subsemnatul] sau ale altui «MO»"), de data asta îmi este pusă fără rezerve în brațe o afirmație, pe care altminteri nu am făcut-o. În general, nu fac trimiteri la Securitate întrucît era parte dintr-un *tot*, cel comunist, și pe care oricum simt nevoia să îl tratez cu nuanțe.

[2] Foarte posibil ca lucrurile să fi stat cum spune D. Mititeanu, în materie de proprietăți ale celor plecați. Atîta doar că ieșirile familiei Șerban nu au fost permise niciodată în efectiv complet, unul dintre copii rămînînd întotdeauna în țară. Abia în 1989, cînd Alexandru sr. solicită o ieșire la fiica rămasă în Germania federală, i se propune de către oficialități o plecare definitivă – refuzată însă – (cf. *Amintiri*), caz în care probabil i-ar fi fost confiscată (dar în folosul statului, nu al cuiva) casa din Cluj.

[3] Am citit fragmentar acea serie de volume, dar știu că Ogoranu (de fel din Recea, și el) a fost fruntaș legionar. Prin așa precizare nu mă raliez oprobiului de tip comunist la adresa Mișcării, dar nici nu uit că a fost, totuși, un curent totalitar, care se voia singur pe scena deciziilor.

din Cheile Bicazului) în loc de Sunshine (mă întrebase ce e aia?), bere în loc de «beroase», poate și la alte câteva «puștisme», la care, după insistențele mele, a renunțat la a 2-a ediție! Deci intervenții minore în textul scris de Cuxi!

Stilul cărții lui Cuxi e diferit de stilul meu, e modern, reportericesc în mare parte. Despre al meu MO a scris că e vetust, à la Hogaș, Vlahuță..[1]*. Lui MO îi place să-și etaleze «curajul sincerității», de a scrie și despre «umbre» ale unor oameni, mai ales despre «umbre» ale unora neagreați de Domnia Sa, umbre pe care le caută «cu lumânarea». Ca «dovadă» a «obiectivității» sale*[2]*, a mai scris critic câte ceva și despre idolul său Niculae Baticu.*

În fraze mai scurte, cele de mai sus le-a aflat și MO din vreo două comentarii ale mele pe FB, dar n-a acceptat argumentele expuse de mine. Promisese că va aduce argumente în favoarea tezei sale în cartea ce o va tipări. Carte din care apăruseră fragmente interesante, apreciate, pe net și prin reviste. Am aflat recent că a apărut [...] *Cartea merită citită de oricare iubitor de munte, mai ales de «bucegiști», e o carte scrisă de un foarte bun cunoscător al abruptului prahovean al Bucegilor. E muncită, e bine documentată. Din ea se pot afla și lămuri date despre topografia, toponimia și istoria alpinismului în Bucegi. Știu că a umblat mult pe trasee de grad mic din abruptul prahovean, a publicat multe articole cu scheme concludente în fosta revistă Munții Carpați și a beneficiat de manuscrise ale lui Radu Țițeica și Niculae Baticu*[3]*. Cartea îi poate învita și îndruma pe mulți iubitori de munte pe trasee ușoare, dar frumoase: văi de abrupt, vâlcele, brâne, creste ușoare, cele parcurse de «alpiniști» în perioada interbelică, când aceștia nu-și puteau imagina*

---

[1] Cînd Dinu Mititeanu se străduie, și rîndurile lui Cuxi devin mărețe: „*Muntele are viață, el trăiește nu numai prin floră și faună ci și prin viața minerală. Iar dacă ești mai aproape de stîncă, și o pipăi cu degetele și o mîngîi cu palmele și o îmbrățișezi cu brațele și o săruți cu buzele, atunci muntele trăiește prin tine*" („Bucuria cățărării", blog Dinu Mititeanu). Formula acelui contact cu stînca nu era nouă, o vehiculase și pana atribuită lui Dan Păvăloiu, în postfața „Singurătății...".

[2] Abundența ghilimelelor din textele dlui Mititeanu reproduse aici i se datorează în exclusivitate.

[3] Inevitabil mă văd nevoit aici să observ că de acele manuscrise a beneficiat și o editură bucureșteană, care s-a mulțumit doar să le reproducă, fără minimă nuanță creativă. În rest, observ că d. Mititeanu nu agrează deloc-deloc șopîrlele...

că se pot urca și pereți verticali, cum a dovedit mai apoi Niculae Baticu cu traseul său Furcile din Peretele Gălbinele [...]
Nu doresc o polemică cu Domnia Sa, ar fi inutilă[1]*. Cei care vor citi cartea sa și această opinie a mea, au capacitatea să-și formeze o părere proprie despre problema asta. În fond «apa trece, pietrele rămân»!*
Cluj Napoca, 14 aprilie 2020 Dinu Mititeanu"

Dincolo de aparenta forță degajată de lungul text de mai sus, aș nota că Mititeanu executa un pas înapoi. Mai exact, de unde anterior evitase să aducă dovada concretă că volumul „Singurătatea verticalelor" reproduce jurnalul atribuit lui Cuxi, clujeanul promitea de data aceasta că va face publice facsimiluri, după acel manuscris[2].

Poate mă încurc în fineţuri, însă în afirmaţie („acel jurnal i-l voi cere mamei sale care încă trăieşte, să xerocopiez *mare parte* din el, să postez undeva *unele* pagini, să poată cei interesaţi să le confrunte cu cartea") există din start o succesiune rău prevestitoare, pentru onorarea făgăduielii: ia *tot* jurnalul, xerocopiază (sic) *o parte*, iar pe net ajung *unele pagini*.
A bună nu era nici menţiunea despre mama lui Cuxi (*„încă trăieşte"*), menită să descurajeze – în opinia mea -, vreun tras de mînecă în viitor, asupra respectării promisiunii. Care ar deranja venerabila doamnă din durerea, dar şi vîrsta ei înaintată.
În consecinţă, nu trebuie să mire că, în anul şi jumătate scurs de la acea promisiune, nu i-a urmat vreo materializare. Ci doar următoarele (la 30 iulie 2021):

„– Spuneai [...] *că vei oferi fotocopii după jurnalul lui Cuxi Şerban. Dă-mi şi mie, te rog, linkul spre ele.*

[1] „Nu doresc o polemică cu Domnia Sa, ar fi inutilă". Un clișeu cu trecere (altminteri mult-interesată) în mediul dlui Mititeanu. După ce tragi public în cineva, cu toate armele, spui că nu dorești polemică... Nu cred că grețesc identificînd, aici, lașitate, cît și sadism: *să lovesc doar eu*...

[2] Inevitabil mă întreb aici de ce nu a executat acea fotocopiere *înainte* de postare, grație căreia comparația de care pomenește – altminteri foarte sigură pe ea – s-ar fi putut executa și altfel decît la nivelul vorbelor...

– Când voi mai merge pe la mama lui Cuxi, care stă mai mult în Germania la fiica ei/sora lui Cuxi și nepoții ei!"

Ulterior, Dinu Mititeanu m-a exclus dintre cei avînd acces la fila sa Facebook, gest din care mi-am permis a traduce că nu mai avea ce să inventeze, dacă aș reveni cu solicitarea în cauză.

În acest stadiu al expunerii mele, se cuvine o privire către suporterii (deloc puțini, recunosc) ai lui Dinu Mititeanu, și implicit ai mitului în discuție). Dincolo de interesul pentru un *cocoon* unde să circule doar idei făcînd bine sufletului celor de acolo, caracteristici ale respectivului public îmi par să fie tinerețea (la momentul cînd au recepționat discursurile mititeaniste), studiile mai înalte decît media epocii, cît și conformismul – unul față de reguli generale, cît și față de un profesor. În cazul ultimului, e vorba de Dinu Mititeanu, care alege acest segment uman deoarece, în fața altuia (de pildă al cățărătorilor cu experiență), speech-ul său nu ar avea succes ori ar trezi zeflemele de-a dreptul.

Zăbovind asupra acelui tip de public, este spus că provine totodată dintr-un mediu social doritor de *liniște* (unde opusul ei perturbă neplăcut statutul social și material atins). În acea zonă umană, este de aplaudat să urmezi magiștri precum Dinu M., respectiv discursuri ca ale acestuia. Implicit, nu se practică acolo gîndirea critică – în schimb, se glosează mult-favorabil în jurul temei date de profesor.

La apariția vreunui contestator al ideilor din acel spațiu, cu toții – public și magistru – au mari probleme să accepte dezbateri, pentru că le lipsește priceperea gestionării diversității, dar și pentru că nu pot admite falsul ce se află vehiculat, în micul lor colț de rai.

Dintre aceștia, o Andreea Corodeanu nu dă numele celor care o indispun:

*„Puțin **ne** pasă de cei care contestă (e ceva specific la români să distrugă tot ce e fain). E cartea* [„Singurătatea verticalelor"] *care m-a influențat enorm, **niciodată nu m-am gîndit dacă a fost real sau nu ceea ce e scris**..."* (Andreea Corodeanu)

O altă reprezentantă a sexului frumos se află însă mai vehementă, pe filiera spirituală a unui Mihai Ogrinji:

„După cîteva interacțiuni virtuale cu dl Ordean, am ajuns, la fel ca toată lumea cunoscută mie din alpinismul românesc, la concluzia că dânsul are nevoie de un pic de sprijin psihologic sau măcar câteva excursii prelungite la munte pentru eliberarea endorfinelor. Mi se pare penibil că insistențele sale au dus la o justificare de care nu cred că era nevoie. Eu vă respect enorm [e vorba de Dinu Mititeanu] *pentru răbdare și eleganța de care ați dat dovadă în disputa aceasta..."* (Alexandra Păvăloiu)

Și asemenea suporteri se produc doar în cocoonul lor, iar totodată fără a cerceta punctul de vedere al adversarului. Prin urmare, întîlnim clișee de vorbire/percepție proprii acelui loc, acelor oameni. De pildă *a lăsa ceva în urmă* – altminteri o banală *vorbă mare*, pe care nimeni nu se obosește a privi cu atenție (inclusiv dacă e obligatoriu să zărim sub aura ei același lucru). Or ce angoase – inclusiv sociale – ne domolește ideea, a lăsatului de ceva în urmă.

Poate fi remarcat apoi stilul oratoriei. Cu aprecieri privind *toți* compatrioții, care atacă pasămite *tot ce este fain*. De pildă, o carte („Singurătatea verticalelor") de care dna Corodeanu, ea o spune!, nu s-a obosit să verifice dacă e și adevărată în afirmații. Aceeași persoană folosește pluralul – „puțin *ne* pasă" –, de unde opinia-mi că s-ar simți tare prost, dacă ar fi să combată vreodată de una singură…

Cert este că așa formule raliază comilitonii vreunei doamne Păvăloiu, în jurul poziției dumneaei, respectiv a mentorului atacat. În urma obținerii unei asemenea suport, și de care se bănuie preopinentul va fi intimidat, se trece la următoarea fază, și anume umilirea celui care a avut îndrăzneala să tulbure acel *loc de simțit bine* – vezi declaratul adversarului drept *penibil*.

Portdrapelul celor de la revista „România Pitorească", Mihai Ogrinji, nu poate lipsi din asemenea cor. Precizez că, și aici[1], intervenția îi este piezișă, mai exact evitînd să se adreseze direct turburătorului...

[1] La o imagine postată pe net de Mititeanu, ca reprezentînd *Splendoare în iarbă*, el adăuga: „Mi-am amintit desigur de un celebru film american «de dragoste» din anii '60 [...] «Splendor in the Grass» al regizorului Elia Kazan. Mi-am permis să

„*Dragă Dinu, Superbă imagine! Oamenii normali nu știu cum să se mai bucure de asemenea minuni; cei bolnavi, Dumnezeu să-i ierte, caută să le mânjească cu tot dinadinsul. Păcat*..."[1].

În loc de încheiere

„De mic copil, am fost oarecum martor [...] la creșterea acestei frumoase stirpe de Transilvania" (Virgil Mihaiu)
„Singura performanță la care am râvnit toata viața (așa mă învățase Bunicul și Unchiul) a fost să fiu și să rămân Om[2]." (Dinu Mititeanu)

Anexa 1

Cît cunoaștem din Cuxi Șerban *cel real*?

Teoretic, s-ar putea identifica ceva *cert* despre el din scrisoarea trimisă lui Bebe Pozdîrcă, însă pe de o parte planează importante dubii asupra autenticității ei, iar dacă totuși misiva s-ar afla reală, unele informații de acolo nu ar fi neapărat onorante. De pildă, Cuxi cel din scrisoare avea mari probleme de singurătate, în familie cît și în urbea lui, dacă nu găsea altceva de făcut, în acel Ajun al Crăciunului[3], decît să aștearnă

---

comentez acolo că pelicula în cauză (1959) a sfîrșit prost, pentru protagoniști. Prins la colț, M. a fugit înainte: „Eu mă refeream la titlu, nu la conținut/final".

[1] Inevitabil te întrebi dacă intervențiile lui Ogrinji – prin *iarba* literelor - își refuză a mîrîi pe unul sau altul. Or, nu-și refuză, ba chiar vădesc voluptate, în a reclama ticăloșia altora – în prealabil stabilind dumnealui, firește, ce-i înălțător, respectiv abject pe lumea asta. Totul voindu-se sub aripa lui Dumnezeu...
E de notat aici că principiul spălării reciproce a mîinilor, existent între Mititeanu și „România Pitorească" face ca, la decenii după ce întîiul îl declarase pe E. Cristea drept „părintele/doica alpinismului românesc", M. Ogrinji să-l consacre pe Mititeanu drept „patriarhul alpinismului românesc". În contrapartidă, D.M. vorbește hiper-elogios de varianta feminină a lui Cuxi, din redacția RP: Anda Raicu, „doamna turismului românesc".

[2] Ideea sună mai mult decît măreț, dar simt că între interdicțiile acelei poziții nu s-a aflat și abaterea de la adevăr.

[3] „Ba chiar „**am vrut să-ți scriu chiar ieri seară din Bușteni** [...] dar am fost prea frînt, după 32 ore petrecute în continuu în perete și în plus mult timp nu am avut de așteptat trenul".

o lungă scrisoare, și despre care știa că nu-și va găsi destinatarul acasă curînd, acesta fiind plecat din localitate pînă după Anul Nou.

În consecință, am a identifica informații reale despre Cuxi din alte scrise, și chit că emitenții acelora nu au fost obligatoriu conștienți de mesajul lor. De pildă, remarc afirmația că tînărul Șerban...:

> „ *…crescînd între băieți mai mari, a cunoscut umilințele celui mai slab și astfel, la rîndul său, a devenit protectorul celor mici, din taberele de schi și de vacanță…"* (Dan Păvăloiu[1])

Inevitabil ești pornit a trata cu rezerve asemenea aserțiuni, căci cine altul, decît capul de familie, ar fi trebuit să curme acea stare de lucruri, care îi afecta singurul băiat? Alex. Șerban sr. pare a se ralia însă și el ideii:

> *„Fiind cel mai mic băiat din casă, Cuxi a fost* [...] *supus presiunii verilor săi mai mari[2]. Dar în loc de a exercita la rîndul său persecuții față de alții mai mici, el îi proteja, iar copiii* ***se întreceau care să doarmă cu el pe priciuri****, în taberele de vară și cele de schi[3]".*

Iar de aici, este de zăbovit asupra particularităților unei cărți, *Amintiri peste generații.* Și pe care îmi permit s-o consider una echilibrată, între altele interesată să informeze, și mai puțin de grandilocvențe...

---

[1] Postfață, „Singurătatea Verticalelor".

[2] Cei trei frați Șerban au locuit toți o vreme vechiul cămin părintesc, pe care familia lui Alexandru sr. o va părăsi – întrucît poseda venituri mai mari, deci mai capabilă să se înhame la construcția unei noi case – la sfîrșitul anilor '60.

[3] E interesant aici că nu e pomenită vreo acțiune diurnă a mititeilor (din tabere) încîntați de prietenia lui Cuxi, ci faptul să doreau *să doarmă* cu prietenul lor mai mare. Pe de o parte, poate exista și aici dorința acelor copii de siguranță existențială, ce le va fi lipsit în familia lor, dar pe de altă parte e greu să faci abstracție de zisele din "Singurătatea verticalelor" despre Isus și maică-sa, respectiv de entuziasmele unui Bebe Pozdîrcă la adresa prietenului său clujean (ca să nu mai spun de inflamarea erorică – mascată poetic – a Etei Boeriu),
Indiscutabil, scrisele mele depășesc bariere curente, dar nu pot să ignor că imaginea care îi plăcea foarte mult amintitului prieten conținea și sfîrcul lui Cuxi. Care fotografie, din motive ce pot fi bănuite, a fost decupată decent în ediția secundă a „Singurătății verticalelor" (și implicit din forma care circulă pe net).

De pildă:

„*Sivu [Iosif] Blaga și-a vizitat viitorul ginere […] și s-a întors în familie cu părerea că logodna trebuie ruptă, pentru că fiica sa nu se potrivește unui om atît de pedant și de ordonat*[1] [...]

În Lancrăm am cunoscut și o parte din neamurile blăgești. Îmi aduc aminte de sora mai mare a lui Lucian, Letiția, care își obliga ginerele, pe atunci inginerul silvic Smigelschi, să-și lege la culcare un prosop pe cap, pentru a nu transmite chelia soției sale, Lela [...]

În drumurile mele între Cluj și Craiova s-a nimerit să mă opresc la Sibiu pentru înmormîntarea lui Vaida Voevod, naşul nostru atît de iubit din copilărie. Abia am găsit în farmaciile din oraș vazelina necesară pentru a-i acoperi sprîncenele și mustețile stufoase, ca să-i luăm masca mortuară [...]

Doream să cultiv legătura sentimentală cu acea fetișcană sportivă, Cochi Miculescu, care la vîrsta de 17 ani devenise jucătoare de categoria I, cu echipa de volei a Universității clujene. Vechea mea dragoste din studenție, pe care o cultivasem ani de zile față de Rodica Hațieganu, încetase imediat după plecarea mea la Cluj, eu fiind înlocuit cu [...] *Groza, cel de-al doilea fiu al primului ministru.*

Făcusem prima excursie cu Cochi, urcînd cu bicicletele peste Finișel la Prislop, însoțiți de două colege ale ei și de tînărul Hadrian Daicoviciu. Am dormit într-un pod cu fîn, în dimineața următoare coborînd în Valea Ierii, am călătorit cu trenul forestier în vagoane deschise. Spre seară, cînd fetele au fredonat niște romanțe, replica tînărului a fost de a cînta «Internaționala»[2]*, cu voce plină. Era fiul rectorului comunist, care fusese legionar convins, cu un deceniu în urmă* [...]

În ianuarie 1970 au avut loc festivitățile centenarului Institutului Agronomic clujean [...] *Am luat și eu cuvîntul, evocînd revoluția științifică a porumbului, ca dovadă că noul poate veni de oriunde și sîntem tineri atîta timp cît nu îngrădim progresul cu prejudecățile noastre. Am citat apoi pe gînditorul francez Jean Prévost, spunînd: «Cine își arogă misiunea de a face binele altora este deja aproape un asasin» și am îndemnat tineretul să ne privească critic, să ne judece concepțiile și să facă ei mai bine, pentru a fi mari la timpul lor".*

[1] E vorba de Mihai Șerban, tatăl lui Alexandru sr.

[2] Imnul mișcării socialiste mondiale (finele secolului XIX), preluat apoi de comuniști.

Corpul volumului vădește însă (în mai multe reprize) intervenții ale unei mîini străine, cum ar fi:

„Aceeași **dragoste de oameni** și de coechipieri se desprinde și din jurnalul lui [al lui Cuxi] de alpinism, pe lîngă stilul dinamic și entuziasmul descrierii munților și a trăirilor avute..."

Asemenea rînduri nu doar contrastează cu stilul general al *Amintirilor peste generații,* dar trădează – prin impunătoarea, dar artificiala formulă *dragostea de oameni* – exprimarea emulilor lui Emilian Cristea. Și implicit a celui dintre ei ajuns a cotrobăi prin amintitul manuscris.

Identificăm mîna lui Dinu Mititeanu și în continuarea acelui text:

„Cartea sa a fost curînd epuizată, unii admiratori și-au făcut curînd xerocopii"

Tot acolo:

„...**la 20 ani după moartea sa** [a lui Cuxi, cartea] a fost reeditată, la un nivel calitativ superior, prin **meritul deosebit al mamei sale**, care a reușit să ridice mai ales valoarea imaginilor în culori..."

În condițiile în care Wikipedia (altminteri completată de inițiați), cît și tabelul – cu cei odihnind acolo – alcătuit de administrația cimitirului Hajongard, indică drept dată a decesului lui Șerban sr. anul *2002*, socotea-la iese că Șerban sr. făcea afirmațiile de mai sus la un an de la propriul deces. Ar fi injust să omit însă că există și izvoare care îi datează dispariția la *2004*, de pildă coperta IV a *Amintirilor*, în vreme ce ediția secundă a cărții fiului poartă mențiunea „(c) Alexandru Șerban *2003*".

Oricum ar fi, și nefiindu-mi la îndemînă o vizită la oficiul de stare civilă din Cluj, am sentimentul că, în timpul vieții soțului ori mai tîrziu, Corina Șerban a decis intervenții în manuscrisul soțului ei (ce avea să fie tipărit în 2009). De pildă prin mențiunea, amintită mai sus – „prin meritul deosebit al mamei sale, care a reușit să ridice mai ales valoarea imaginilor în culori...". Or, optimizarea imaginilor constituia deja, la începutul mileniului, o preocupare automată pentru orice tipografie demnă de acest nume. Chiar și așa, Dinu Mititeanu (care numai de antipatie față de doamna Șerban nu poate fi acuzat) vedea altfel lucrurile:

„Noua ediție. E mai frumoasă decît prima și prin [...] grija și priceperea în domeniul foto a lui Tavi Bortoș și Marius Măcicășan[1] - prieteni ai lui Cuxi..." (sursa)

Revenind la ideea persecuțiilor executate către Cuxi de verii săi mai mari, ea se află mai mult decît neașteptată, întrucît nu aruncă o lumină favorabilă asupra părinților sau rudelor (inclusiv bunica Mărioara), ce tolerau asemenea situație. La baza acelui rar gen de mărturisire pot fi luate în calcul supărările Corinei pe propriul soț, că nu se impunea îndeajuns (conform standardelor jumătății lui) în acel mediu familial, cît și traumele juvenile cît se poate de reale, ale tatălui Alexandru:

„Multă vreme am fost numit «Prostul tatii», datorită simplei diferențe de un an și trei luni, față de fratele mai mare și mai deștept..." [2]

O afirmație ceva mai delicată privește, în cartea fiului, și hobby-ul lui Alexandru sr., vînătoarea, declarat (de un prefațator ce nu va fi acționat de capul lui) drept *sport cu final sîngeros*[3]. Și la baza unei așa (totuși) indelicateți îmi pare să fi stat o caracteristică a menajului Șerban, și anume faptul că nu cocoșul cînta, acolo...[4]

„Seara am trecut [...] *pe la maternitate. Pe Cochi am găsit-o liniștită și prietenoasă..."*
Deduc de mai sus că existau și momente în care își permitea să nu fie prietenoasă, cu soțul ei...
Similar, cînd se întorc pe întuneric de la Sfînta Ana în Tușnad Sat, „eu am propus să urcăm la șoseaua națională, spunînd că, fără lanterne,

[1] Foarte probabil așa-numitul *desktop publisher / dtp*-ist, de la editură.
[2] „Amintiri...", p. 117.
[3] În cartea „Singurătatea verticalelor", multe informații privind trecutul familiei Șerban au fost plasate sub semnătura unor oameni care nu puteau avea realmente cunoștință de ele. E cazul ideii de *sport sîngeros*, vehiculat de Dan Păvăloiu, respectiv sumedenia detaliilor despre Șerbani pusă în contul unui om, Virgil Mihaiu, care se recunoștea a fi fost anterior mereu în criză de timp, inclusiv în a-l observa (mai bine) pe tînărul Cuxi. E însă un gen de regie de care, în acel mediu, nu se fac prea multe scrupule.
[4] La o adică, dacă și-ar fi permis un grad mai mare de agresivitate în viața de zi cu zi, nu ar fi avut nevoie de vînătoare. Asemănător vor fi stat cele interioare și în privința sentimentelor eliberate prin intermediul picturii.

drumul cel bun este cel mai lung, dar Cochi **a impus** traseul pe vale...", soldat cu o fractură a labei piciorului, în contul soțului.

Intervențiile străine în cartea lui Șerban sr. îmi par să fie decriptabile și în următoarele:

„Brăduț [...] *nume imaginat de mama lui, ca omagiu munților și pădurilor care ne-au făcut fericiți".*
Mama lasă apoi baltă acel nume, în favoarea celui de Cuxi; „doar pentru mine [Alexandru sr.] a rămas Brăduț".

... ori în caracterizările subit entuziaste făcute Etei Boeriu, în contrast cu prezentarea fugară făcută soțului acesteia:

„[Puiu Boeriu] a lucrat ca medic sub profesorii Iuliu Hațieganu, ajungînd conferențiar [...] *și profesor onorific* [...] *Eta era de o spiritualitate elevată, poetă, autoare a unor traduceri remarcabile din literatura clasică italiană. Pentru «Divina Comedie» a lui Dante Alighieri, tradusă în versuri, i s-a decernat în Italia «Medalia de Aur» a orașului Florența și a Uniunii Florentine. A făcut parte din Cercul Literar* ***de prestigiu***[1] *din Sibiu, apoi membră în Comitetul Uniunii Scriitorilor. Eta ne-a scris o poezie de o înălțătoare alinare, la moartea în avalanșă a fiului nostru".*

Asemenea unui contemporan Mircea Casassovici, Șerban sr. s-a aflat în strîmtoarea motivațională a tatălui, de a studia și munci ulterior cît mai mult. Și el a urmat două instituții de învățămînt superior, în paralel fiindu-i distribuite sarcini numeroase, cum ar fi gestionarea fermei pe care familia o luase în arendă, pe durata refugiului în Banat (urmare a cedării Ardealului de nord, 1940). Toate acestea duc la fricțiuni între el și tată, gen de relație pe care Alexandru s-a străduit să-l evite, în legătura cu propriul fiu.

Și-a dorit mult un băiat, „care să moștenească pasiunea pentru vînătoare". Acesta s-a ivit în persoana celui de-al doilea vlăstar al familiei, la 18 decembrie 1960. „Cu copilul așezat în coșuleț, sub pomul de Crăciun, am avut cea mai frumoasă sărbătoare și cel mai frumos cadou din

[1] În momentul în care cineva uzează de așa formulă, poți fi sigur că publicul căruia i se adresează nu a auzit de entitatea pe care o însoțește, în acel text.

viața noastră". Ca semn poate al dorinței de continuitate, copilul a primit numele de *Alexandru*, căruia i-a fost adăugat cel de *Brăduț*. Diminutiv curent avea să fie însă acela de *Cuxi*, derivat probabil din pronunția infantilă a prenumelui principal.

Alexandru jr. a fost interesat de mic de natură, iar apoi de munte, unde sub imboldul mamei (tată era la o vînătoare de capre negre) a urcat la vîrstă preșcolară pînă în Șaua Bucurei, pentru ca la opt ani să atingă împreună cu părinții vîrful Retezat. În sezonul următor va parcurge în aceeași companie creasta Făgărașilor, de la Bîlea la Podragu. În paralel, la aceeași vîrstă, își provoca tatăl la curse de sprint, în jurul casei lor din Cluj. Ulterior, în primul an de studenție, va opta pentru cățărătură.

Privitor la modul în care și-a crescut copiii, Alexandru Șerban sr. a ținut să precizeze în *Amintirile* sale:

„...acesta a fost de la început ostil dictaturii comuniste, încît Cochi m-a […] de mai multe ori că îi fac nemulțumiți pentru viața în care urmau să trăiască. Eu totuși, contînd de tineri pe discernămîntul lor, le-am recomandat ca după terminarea facultății „să meargă cît vor vedea cu ochii". Iar ca să le lărgesc orizontul despre lumea liberă din apus, i-am dus pe rînd, cu îngăduința organelor de securitate, în călătoriile noastre europene, din jurul vîrstei de 17 ani"

Totodată:

„În preseara plecării sale – pentru alpiniada de iarnă în Retezat – m-a întrebat ceva despre bunicul său, pe care nu apucase să-l cunoască. M-am bucurat de spontanul interes pentru antecesori, i-am răspuns la obiect, după care i-am arătat că nu are nici o obligație față de cei care l-au făcut fără să îi ceară consimțămîntul, doar părinții au obligația să îl țină la facultate pînă la absolvire. Totuși, vrînd-nevrînd, el duce cu sine ceva din tradiția generațiilor anterioare și astfel nu poate fi negată relația și obligațiile dintre generații. I-am propus în consecință ca, la întoarcerea din munte și din vacanța universitară, să încercăm să elaborăm pentru urmașii noștri un statut de familie, privind drepturi și îndatoriri între generații. Am dat și exemplul unuia care vrea să practice un sport periculos, să aibă obligația de a crea în prealabil un succesor, gîndindu-mă și la res-

ponsabilitatea de părinte, care temperează pornirile hazardate. A fost de acord, dar n-am mai ajuns să redactăm acel statut [...]
În seara zilei de 11 februarie 1983 ofițerul de serviciu al miliției Cluj mi-a făcut un interogatoriu telefonic, întrebînd unde lucrez, dacă am un fiu și unde se găsește acesta, pentru ca în cele din urmă să-mi comunice că fiul meu a murit într-o avalanșă, în Munții Retezat.
A fost marea și recuperabila lovitură a vieții noastre și astfel am sistat lucrarea mea de doctorat. Cochi, așezată pe treapta de jos a bunilor noștri vecini, Sanda și Bobi Martin, plîngea domol, marcînd o tristețe prea adîncă pentru țipete de durere..."

În extrasele de mai jos, înclin să cred că ori e vorba de intervenții în text ale mamei (proiectîndu-și nevoi sufletești), ori se află informații paterne ce lasă o lumină întrucîtva dramatică, asupra lui *Cuxi cel real*. Mai exact, tatăl său – ocupat din plin cu profesia – nu a apucat să se apropie de fiul său, deși e foarte posibil să fi vrut a o face. Care fiu, e posibil a fi optat pentru alpinism tocmai din nevoia unor performanțe care să atragă atenția tatălui asupra lui.

„Era sfîrșitul unei iubiri idilice de 22 ani, între părinți și acest copil, fără antagonisme sau fricțiuni și totodată o revoltătoare inversiune în succesiunea generațiilor. Nu mi-a fost urmaș în pasiunea cinegetică, așa cum mi-am dorit; ca mic a savurat vînătoarea de iepuri și de fazani, dar la 17 ani n-a vrut să vadă sînge, refuzînd să se apropie de țapul negru căzut în foc pe coasta Retezatului. Era comunicativ și tandru, povestind mai ales mamei sale întîmplările zilei, pînă cînd eu întîrziam obișnuit la masa de prînz. Trecuse de bacalaureat cînd și-a exprimat **dorința de a merge cu mine de mînă***, din Tușnad la Sfînta Ana, așa cum mergeam amîndoi în copilăria sa. Apoi, odată cu studența, și-a descoperit pasiunea pentru alpinism,* ***incontestabil pasiune mai pură decît vînătoarea***[1]*, dar și legată de riscuri mai mari..."*[2]

[1] Nu am mai întîlnit epitetul *pur* în cartea lui Șerban sr., în schimb el apare în cartea „Singurătatea verticalelor", în capitolul despre muzee vest-europene, respectiv în rîndurile unor colaboratori.

[2] „La o escaladă în Cheile Turzii a căzut în coardă, pentru că *împrumutase o parte din carabinierele sale altor tineri*, ca să se cațere și ei, iar în balans își frecase obrazul de stîncă. Pielea julită tratată cu praf de iodoform și dermatol s-a

În paralel, aș face cîteva referiri legate de statutul social atins de Alexandru Șerban sr., care îi permitea să iasă alături de unii membri ai familiei (unul rămînea totuși zălog, la Cluj) în țări vestice. El va fi fost fără îndoială un profesionist valoros, iar totodată un lider stimat al filialei vînătorilor clujeni, îndeletnicire care atrăgea și înalți potentați ai locului. Totul, în baza unei construcții interioare care i-a permis a trece relativ mai ușor, în comparație cu alți cogeneri proveniți din familii înstărite interbelice, peste valurile primelor decenii de comunism[1].

„În luna martie a anului 1949 m-a vizitat un delegat al Ministerului Industriei Ușoare, care a apreciat competența mea în proiectarea unei topitorii la Dumbrăveni, cu bazine de topire alimentate din Tîrnava Mare, cu uscătorie artificială și hală de melițare. Apoi, primind telegrama rectorului Andrei Moraru, de la noul Institut Agronomic din Craiova, care îmi comunica decizia ministerială de numire în funcția de conferențiar de desen tehnic și topometrie, a trebuit să lucrez ziua-noaptea la proiectul topitoriei, elaborînd singur calculele, desenele, antemăsurătorile și devizele necesare [...]

Deși nemembru de partid [...] *– probabil în baza activității mele în Consiliul tehnico-științific județean – am fost cooptat [prima parte a anilor '80] ca membru în Comisia de Stat și de Partid pentru Directivarea Investițiilor. Pe lîngă participarea la ședințele de avizări, am avut ca sarcină urmărirea investițiilor din agricultură și din industria alimentară, respectiv Avicola Gilău și Fabrica de bere din Cluj, Cea din urmă m-a adus în legătură cu generalul Ioana, director județean M.A.I. care, la nivel de secretariat de partid, urmărea de asemenea extinderea fabricii de bere. Eu constatam întîrzierile în furnizări și montaje și îi ceream sprijinul, scutindu-l de vizite pe șantier."*

---

vindecat fără urme. Dar, în speranța că lecția îi va fi de folos pentru prudență în viitor, nu am recurs la interdicții."

[1] Remarcă poate utilă. *Comunism* este un termen folosit exclusiv postdecembrist pentru a indica perioada românească dintre 1947 și 1989. Pe atunci se vorbea însă de *socialism*, comunismul urmînd a fi atins la finalul întregului proces. Întrucît, după revoluție, noțiunea de socialism putea duce la confuzii cu filonul socialist (netotalitar) existent în viața politică democratică, s-a împămîntenit termenul de *comunism*, pentru intervalul amintit.

Relațiile cu mărimile locului nu par să fi fost afectate în mod excesiv după rămînerea fiicei Marcela (Pițiguș) în Germania federală[1], întrucît abia în 1989 îi va fi anulat permisul port-armă, dar și aceasta se va face cu destulă deferență:

> *„Fusesem șeful grupei de vînătoare «Cerbul» de pe fondul Țaga și în timp ce participam la alegerea următorului organizator – pe un deal deasupra Văii Năsalului, noul inspector al Securității clujene, generalul Șerbănoiu, a oprit mașina în drum spre locul său de pescuit de la Ciobanca* [...] *Și-a exprimat regretul că antrebuit să-mi retragă permisele..."*

Va fi fost, în cazul potentatului, și o atitudine de om ce anticipa amplele schimbări din așa-numitul lagăr comunist, iar implicit încerca să se pună bine cu cei pe care îi bănuia a fi viitorii lideri ai locului. Premoniția celor precum acel general Șerbănoiu s-a dovedit corectă, Alexandru Șerban fiind solicitat să devină în ianuarie 1990 primar al Clujului, funcție pe care o va ocupa cinci luni, pînă la primele alegeri libere.

[1] Odată cu înfrîngerea Germaniei naziste (1945), au primit zone de ocupație din teritoriul acesteia S.U.A., Marea Britanie, Franța și așa-numita Uniune Sovietică. Urmare a disensiunilor primilor trei cu fostul aliat, au luat naștere (1949) – prin unirea zonelor de ocupație occidentale, Republica Federală Germană, în vreme ce zona sovietică a devenit Republica Democrată Germană (*democrată* însă doar cu numele...)..

Anexa 2

Scrisoare atribuită lui A.B. Șerban, către Bebe Pozdîrcă.

Vineri, 24 dec. 1982 *Cluj Napoca*

Dragă Bebe,

am vrut să-ți scriu chiar ieri din Bușteni (pentru asta mi-am luat de acasă un pix ceea ce, de obicei nu prea pun în rucsac cînd mă duc la alpinism), dar am fost prea frînt după 32 de ore ore petrecute în continuu în perete și în plus mult timp nu am avut de așteptat pt. tren. Am ajuns duminică seara pe la 20^{00} la Coștila, uzi de o ploaie rece vecină cu lapoviță. A doua zi dimineața zăpadă era de vreo 30 cm și continua să ningă cu îndîrjire. Cu greu am găsit un drum destul de anevoios și de expus spre circurile Văii Albe și am ajuns la baza traseului. Tavi s-a muncit cam o oră prin zăpadă abundentă pt. cei 10 m pînă la primul piton de unde s-a dat jos auto filat. În acest timp cădeau permanent mici avalanșe de pe perete, încît uneori mi-l acopereau complet pe Tavi. Așa un spectacol nu am văzut în viața mea. Ne-am întors amîndoi la refugiu cu gîndul că Fisura Albastră a căzut. A doua zi dimineață, pe la 8 cînd ne-am sculat era senin pînă în zare și un soare plăcut. În grabă și în viteză, fără să ne putem ierta că nu am pornit mai devreme, am pornit spre perete. Acum arăta deja mult mai blînd, chiar accesibil. În bocanci și fiecare cu rucsacul lui în spate, am pornit. Prima lungime am făcut-o eu, vreo 20 m mai mult prin zăpadă moale, apoi a venit un pasaj cam greu care l-am trecut cu eforturi mari fiindcă probabil a fost primul și nu eram obișnuit. A doua lungime ne-a luat însă mult timp și ne-a creat probleme. În descrierea traseului e menționat ca un horn de gradul III, cam 15 m, dar Tavi nu a putut să urce nici fără rucsac, în schimb s-a udat pînă la piele. A încercat pe rînd spre dreapta două hornuri din ce în ce mai mici, dar tot fără succes. A regrupat sub primul horn. Soluția a fost pînă la urmă între hornuri, o traversare nu prea grea sub o fisură pe care am urcat-o, cred în premieră, folosind 3 pitoane și o buclă cu nod înțepenită în fisură - gen nucă. Roca friabilă a dat pasajului o dificultate mare, aș zice de grad IV-V. Așa am ajuns însă deasupra hornului de grad III din traseul original și am regrupat în masivul piton al lui Emilian Cristea plantat aici. Pe cînd a venit și Tavi cu

doi rucsaci în spate era deja trecut de ora 14 și amîndoi eram frînți. Dar realizasem ceea ce ne-am propus azi: primele două lungimi (a treia e banală, de gr. I, pe iarbă). Așa că ne-am dat jos, lăsînd însă cele două corzi fixate pe primele două lungimi.

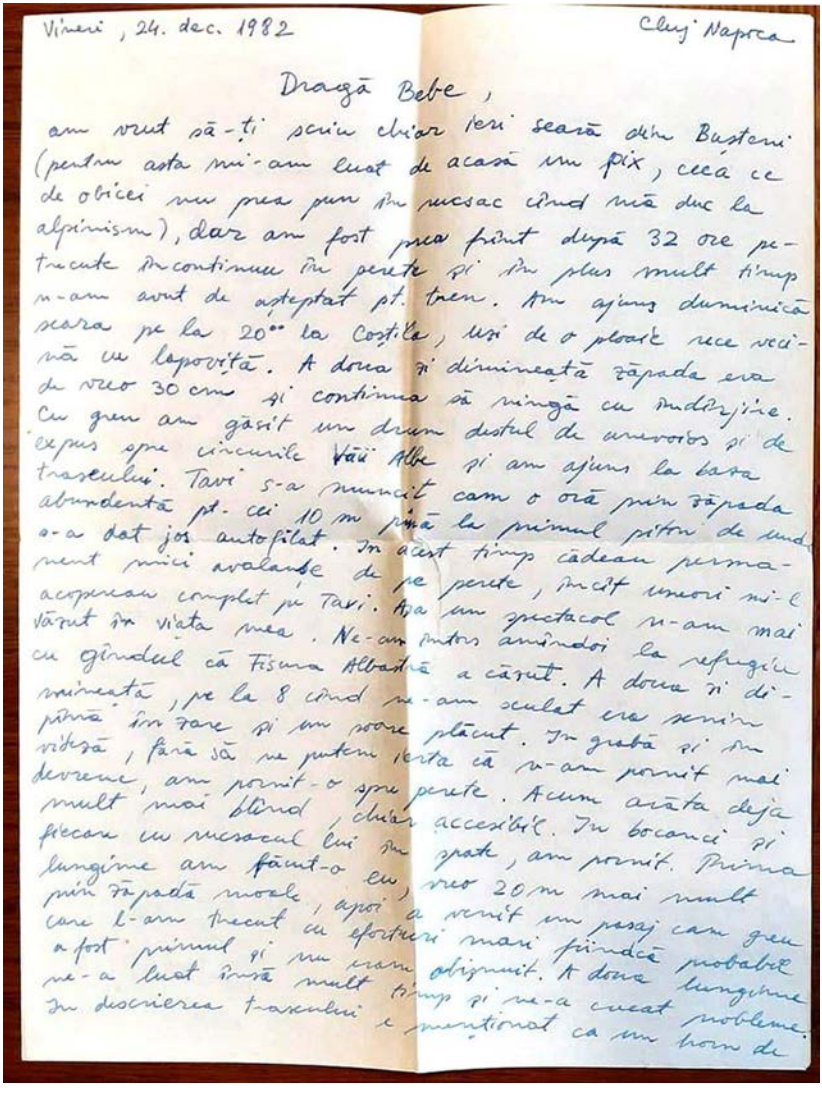

Vineri, 24. dec. 1982 Cluj Napoca

Dragă Bebe,

am vrut să-ți scriu chiar ieri seară din Bușteni (pentru asta mi-am luat de acasă un pix, ceea ce de obicei nu prea pun în rucsac cînd mă duc la alpinism), dar am fost prea frînt după 32 ore petrecute în continuu în perete și în plus mult timp n-am avut de așteptat pt. tren. Am ajuns duminică seara pe la 20°° la Coștila, uzi de o ploaie rece vecină cu lapoviță. A doua zi dimineață zăpada era de vreo 30 cm și continua să ningă cu îndîrjire. Cu greu am găsit un drum destul de anevoios și de expus spre circurile Văii Albe și am ajuns la baza traseului. Tavi s-a muncit cam o oră prin zăpada abundentă pt. cei 10 m pînă la primul piton de undă s-a dat jos autofilat. În acest timp cădeau permanent mici avalanșe de pe perete, încît uneori mi-l acopereau complet pe Tavi. Așa un spectacol n-am mai văzut în viața mea. Ne-am întors amîndoi la refugiu cu gîndul că Fisura Albastră a căzut. A doua zi dimineață, pe la 8 cînd ne-am sculat era senin pînă în zare și un soare plăcut. În grabă și în viteză, fără să ne putem ierta că n-am pornit mai devreme, am pornit-o spre perete. Acum arăta deja mult mai blînd, chiar accesibil. În bocanci și fiecare cu rucsacul lui în spate, am pornit. Prima lungime am făcut-o eu, vreo 20 m mai mult prin zăpadă moale, apoi a venit un pasaj cam greu care l-am trecut cu eforturi mari fiindcă probabil a fost primul și nu eram obișnuit. A doua lungime ne-a luat însă mult timp și ne-a creat nobleme. În descrierea traseului e menționat ca un horn de

A doua zi de dimineață, înainte de răsăritul soarelui, am putut urca rapid pe prusice pe aceste două lungimi, mai ales că nici rucsac nu mai trebuia să ducem, căci îl lăsasem sus în piton. Pe lîngă materiale am mai avut cu noi: mîncare – 4 mere, o cutie cu rahat, 375 g, o felie de pîine și o bucată de slănină mai mică decît palma (ceea ce ne mai rămăsese din potol), o punguță cu glucoză și nucă și o lămîie, 2 frontale, două aparate foto, o foaie de cort de la cortul meu nou – cam 900 g, 3 hanoraci, 3 folii de supraviețuire Sirius, ciorapi, mînuși și tricouri de rezervă, ca la bivuac să avem haine uscate. Nici un obiect de puf cu noi, doar pulovăre de lînă.

La refugiu am făcut în dimineața aceea ultimul ceai cam diluat căci mi se terminase și ceaiul și zahărul. De mîncare pt. întoarcere a mai rămas ceva pîine și untură. Pentru lungimea 4-a am trecut pe espadrile, așa încît rucsacul a devenit mult prea greu ca să ne mai cățărăm cu el, încît secundul avea o treabă mult mai grea decît capul. Era cît pe ce să alegem soluția de a arunca rucsacul jos. Pînă la urmă ne-am hotărît să ne ducem fiecare singur bocancii și atunci rucsacul a devenit o greutate mai acceptabilă și în plus la pitoanele greu de ajuns, capul punea bucle sau lăsa scărița, încît secundul venea cum putea, ca să economisească energie și timp. (Totuși în general pentru secunde dura timp mai mult ca pentru cap). Vremea a fost bună, plăcută, păcat însă că am rătăcit puțin traseul intrînd în Diedrul Pupezei[1] care e mult mai greu. Am putut reveni însă ușor la traseu tocmai la marele Traverseu. Pe la Tendor a fost destul de greu acolo, acolo rucsacul l-a legat Tavi pe una dintre corzi în fața lui și eu îl trăgeam. Așa că pe la ora 15-16 ne instalam comod în bivuacul 2, avînd timp să ne aranjăm pe lumină culcușul: am așternut toate materialele, corzi, carabiniere, ciocane, hamurile (peste noapte am stat legați pur și simplu peste mijloc fiecare în coarda lui și de un piton, căci peștera e adîncă și nici un pericol de a zbura jos) pe jos și o folie de supraviețuire deasupra. Iar noi, cu toate hainele pe noi plus hanorace, în cîte o folie și eu cu picioarele în rucsac, Tavi cu picioarele în al treilea hanorac, iar pe deasupra foaia de cort care are interiorul argintat paranteză (ca folia) și reflectă căldura. (Foaia a fost excelentă, ne-a ferit de vîntul care a început pe la miezul nopții). Nu am mîncat prea mult și

[1] E totuși de mirare că au încurcat traseul, cîtă vreme cel puțin Cuxi mai fusese pe acolo, cu puțin timp în urmă.

de dormit cred că am dormit pînă pe la 24^{00}, căci după această oră și pînă dimineață au fost rare momentele cînd mai aţipeam, din cauza vîntului și frigului. Condensul nostru s-a pus pe foaia de cort în interior, udîndu-ne fața și hainele. Ne zvîrcoleam amîndoi de o parte pe alta, fiindcă stînca era prea tare ca să stai prea mult de o parte[1].

A fost noaptea de 22/23.12, una dintre cele mai lungi nopți din an iar pentru noi cu siguranță cea mai lungă. Am fotografiat ca amintire răsăritul soarelui. Mănușile de la tine mi-au prins tare bine, atît peste noapte, cît și a doua zi de escaladă, cînd din cauza vîntului, fără mănuși ar fi degerat mîinile în regrupări. Ne-am pornit pe la 8^{00}, după ce am văzut că parte de soare care să ne încălzească nu o să mai avem. Vîntul, venind în rafale, era periculos la pasajele de liber. La prima regrupare de după bivuacul 2, Tavi a trebuit să își ia bocancii înapoi și să își abandoneze adidașii căci unul din ei avea o gaură așa mare încît primele două degete îi ieșeau afară. Rucsacul a fost mai ușor, mîncasem aproape tot și renunțasem la o baterie de rezervă și la 2 pitoane. Eu mergeam inițial cu mănușile în mîini (în lungimea secund, cu rucsacul în spate) mai ales pe mecanic. Așa mă încălzeam încît dacă veneau pasaje mai grele puteam deja să îmi scot mănușile și să mă cațăr mai departe. Cînd continuăm lungimea de cap virgulă eram perfect încălzit și treaba mergea. Dar statul în vînt în regruparea de la bivuacul 3 și apoi lungimea următoare cu rucsacul în spate m-au sleit tare, încît tavanul l-am trecut cu greu. Chiar în buză mă legăna vîntul în așa un hal încît nu puteam să prind momentul în care să îmi bag piciorul în scărița următoare, fiind mereu luată de vînt. Am tras o regrupare chiar peste buză, ca să mă pot înțelege cu Tavi la trasul rucsacului. Apoi am mîncat tot ce am mai avut, știind că ori o să ieșim în curînd după 2 lungimi, ori tot nu ne mai folosește mîncarea dacă nu ieșim, căci după tavan drum de retragere nu mai există punct și esențial era să avem energie pentru ultimele două lungimi. Penultima a mai fost încă grea, o lespede mare s-a prăbușit pînă în fundul Văii Albe (Tavi din fericire, nu!) apoi în curînd n-ea izbit vîntul din creasta. Sleiți, ne bucurăm că s-a

[1] Inevitabiul este de observat aici că, fie și departe de condițiile extreme care ar fi tăiat apetitul pentru meditații înalte, Cuxi nu este traversat de meditații à la ”Ce căutăm pe aici?” ori *Singurătatea verticalelor*.

terminat o dată, că am reușit. Tot la coardă am coborît pînă în apropiere de refugiu, ca nuu cumva fiind obosiși să pățim ceva chiar la întoarcere.

Pe întuneric am coborît în Bușteni, unde am tras două beri și ne-am urcat în tren.

Am învățat multe lucruri în această tură, mai ales că important este să ai încredere și să poți avea toată încrederea în coechipierul tău prieten. Așa că treaba s-a terminat cu bine și putem să intrăm sănătoși în noul an. Știu că ești la Sovata și scrisoarea mea o vei citi după Anul Nou, dar eu oricum îți spun La mulți ani și un Revelion cît mai plăcut cu Stelică (și cu fetele paranteză care, sper, nu vor fi nici puține nici urîte). La anul o să facem, poate, cu Tavi, o proiecție la club, despre Fisura Albastră. Ceva asemănător cu proiecția Bebe-Cuxi de mai de mult. Ești invitatul de onoare. Te pup cu mult drag

Cuxi